

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Andrej Bratuž

Zmaga nad zlom

V začetku maja 1945 se je počasi bližala koncu druga svetovna vojna. Pritisk zavezniških sil in sovjetske armade je dokončno uničil tisto, kar je še ostalo od nekdanje Hitlerjeve moči. Berlin je padel in z njim poslednja postojanka zla, ki se je v Evropi razplamtelo v največjo morijo, kar jih je človeštvo kdaj doživelo, in ki je posredno prizadelo še druge celine. Od takrat je minilo šestdeset let, v katerih pa nismo bili priče samo obnovi ruševin, ponovnemu polaganju temeljev demokracije, zblizovanju med narodi in njihovem povezovanju, ampak tudi novim pojavom totalitarizma, tretjega zla v onem nesrečnem 20. stoletju. Prav na ozemlju ene od zmagovalk v drugi svetovni vojni se je razrasla diktatura, ki je ponovno razdvojila evropske narode, postavljala železne zavese, odrekala svobodo in množice neposlušnih zapirala v zloglasna taborišča. Širila je svojo moč, usuznjevala sosednje države itn. Komunistični sovjetski imperij se je zrušil šele s padcem berlinskega zidu. Ko človek razmišlja o vsem zlu, ki je preplavilo Evropo v preteklem stoletju in ki se še danes ponavlja v mnogih delih sveta, se sprašuje, ali je zgodovina zares učiteljica življenja, kakor so mislili že v antiki. Zdi se namreč, da se človeštvo od zgodovine ni veliko naučilo.

Toda vrnimo se k praznovanju ob 60. obletnici konca druge svetovne vojne, ki je prizadela ali kakorkoli zaznamovala posameznike in cele narode. Premnogi se je še živo spominjajo, spominjajo pa se tudi, kako pomembni so bili dnevi, ko je bilo trpljenja in strahu konec.

Ko se v teh dneh spominjamo vseh mrtvih in živih, ki jim je bilo usojeno trpeti v časih najhujšega zla, se zgrozimo, obenem pa z velikim spoštovanjem priznamo, da so njihove žrtve neprecenljiv dar za našo svobodo.

Izmed številnih proslav, ki potekajo te dni v različnih evropskih mestih, bi omenili samo tri. V Berlinu se je zbrala desetisočglava množica, kateri je državni poglavar Horst Köhler dejal, da "ne smemo nikoli pozabiti in ne smemo dovoliti, da bi svet pozabil". Poudaril je tudi občutek sramu in groze zaradi nekdanjih strahot. Kancler Gerhard Schröder se je v Moskvi 9. maja udeležil osrednje proslave, na kateri se je zbralo nekaj 60 predstavnikov držav z vsega sveta. Kancler je dejal: "Prosimo odpuščanja Ruse, ker so trpeli zaradi nas." Nemčija je že večkrat ponovila to plemenito gesto, medtem ko Italija še ni bila sposobna takega dejanja v zvezi s fašističnimi zločini. V Moskvi so se prvič na takšni spominski slovesnosti zbrali zmagovalci in poraženci.

V Ljubljani so spominska praznovanja dosegla višek na državni proslavi v Cankarjevem domu, na kateri je zelo tehtno in konstruktivno govoril premier Janez Janša. Spomnil je na genocid nad narodi, ki naj bi bili manj vredni, spomnil je na Gonars, Rab in Rižarno, na trpljenje primorskih ljudi in na njihov odpor ter na vse grozote, ki jih je vojna povzročila slovenskemu narodu. Govoril je o nacionalni nestrpnosti in rasizmu, pa tudi o povojnih delitvah in množičnih zločinih. Pri tem je poudaril, da ne bomo našli enotnosti v tisti preteklosti, ki nas je delila, ampak v tisti, ki nas je združevala. Ljubljanska proslava je dostojanstveno obeležila spomin na dan, ko se je pred šestdesetimi leti z brezpogojno predajo Nemčije končala druga svetovna vojna.

9. maj je tudi praznik Evropske unije, ki je izraz sožitja evropskih narodov v miru in svobodi.

Obljube goriških in tržaških skavtov

Vedno pripravljani!

Foto M. Leban

Želimo resnico!!!

"Nedvomno gre za točno določeno strategijo, pri kateri niso pomembni toliko vandali, ki so poslopje poškodovali, kakor režiserji, ki stojijo v ozadju te afe-re. Zadeva postaja vedno bolj zaskrbljujoča". Tako se je izrazil ravnatelj poklicno izobraževalnega zavoda Jožef Stefan v Trstu, prof. Igor Sancin, minuli ponedeljek, potem ko so neznanci ponovno vdrli v šolo in se raznesli nad dragoceninim diktiranim materialom ter pohištvo in tako ponovno okrnili delovanje učnega in neučnega osebja, ne nazadnje pa prikrajšali dijake potrebnih učnih ur. Šola Jožef Stefan je bila namreč v zadnjih dveh letih kar dobro obiskana s strani objestnih neznan-cev: kar osemkrat so ti vdrli v poslopje, ki se nahaja v dokaj neobljudenem kraju, in sicer v kompleksu nekdanje umobolnice pri Sv. Ivanu v Trstu. "Naša šola je bila letos že četrta tarča podlega vandalizma, dvakrat v enem tednu!"

Kriminalci so povzročili ogromno razdejavanje. V vseh sobah in na ravnateljstvu ter v tajništvu so z divjo ihto forsirali vse omare

in s protipožarno napravo pomazali s prahom vse prostore. Vse je bilo prikrito s plastjo belega prahu. Razbili so vse, kar jim je prišlo pod roko: računalniške naprave, fotokopirni stroj in telefonsko centralo. Škoda je zelo velika in jo natančno še ugotavljajo.

Pouk na zavodu Stefan se bo za silo nadaljeval v zadnjih nadstropjih šole in v poslopju na ul. Caravaggio.

Policija, oddelek Digos in orožniki so takoj pritekli na kraj zločina in uvedli preiskavo, vendar kaže, "da so sile javnega reda bolj nagnjene k enostavnejšemu razpletu uganke, češ da se šolsko leto izteka in imajo študentje ves interes, da se pouk okrnjeno nadaljuje...", se je ogorčeno izrazil ravnatelj Sancin, ki se s tovrstnimi namigovanji ne strinja, saj "so vandali vdrli v našo šolo že novembra lani!"

Kaj pa meni v zvezi s tem pokrajina, ki je zadolžena, da skrbi za šolska poslopja? "Izvajati bo treba še večji pritisk, da ta ustanova odločno nastopi. Povedati moram, da smo doslej naleteli na dokaj gluha ušesa. Pred časom sem pristojnim na pokrajini že poslal predračun za namestitev alarmnega sistema, vendar na odgovor še čakam." /IG

9. maj, praznik Evropske unije

Eden najzlahtnejših projektov v zgodovini človeštva, in vendar...

Deveti maj je datum, ki večini najprej priključijo v spomin proslave ob koncu druge svetovne vojne. Malokdo ve, da na ta dan Evropska unija obhaja svoj praznik, Dan Evrope, ki je še vedno dokaj malo občuten praznik. Koliko ljudi se ob pogledu na koledar spomni velikega simboličnega pomena tega datuma? Koliko jih ve, od kod izvira? V EU praznujemo 9. maja začetek evropskega integracijskega procesa, ki se je začel leta 1950, ko je francoski zunanji minister Robert Schuman predstavil predlog, ki je postal vogelni kamen združene Evrope. Schumanova zamisel, da se pod nadzor skupne neodvisne Visoke avtoritete združi francoska in nemška proizvodnja premoga in jekla (dveh vojaško strateških surovin, ki sta odigrali odločilno vlogo v obeh svetovnih konfliktih), je omogočila, da sta se dolgoletna sovražnika združila v močan in zavezujoč objem in tako postavila konkretne temelje za nadaljnje obdobje miru, ki ga je stara celina doživela v vsej svoji zgodovini.

Zamisel procesa združevanja Evrope, ki se je začela s Schumanovo deklaracijo, je revolucionarna. Svoboda govora, mišljenja in združevanja, pozornost do manjšin, spoštovanje vsakega naroda ne glede na številčnost, možnost neomejenega premikanja v prostoru: vsi ti in še mnogi drugi so dosežki, ki so bili še pred kratkim nepojmljivi, danes pa jih imamo za večne in samo po sebi umevne. Pa niso. Spomnimo se na primer, da smo bili prav v zadnjih časih kar pogosto priče raznim poizkusom zgodovinskega revizionizma, in to kljub dejstvu, da je današnja Evropa-narodov zrasla iz pepela, ruševin in bolečin druge svetovne vojne. Za obeležje 9. maja - Dneva Evrope - se še vedno dela premalo. Kako naj se namreč ohrani spomin na pomembnost in obenem krhkost zagovarjanja vrednot, na katerih temelji današnja Evropa, če zanemarjamo njene simbole?

/ stran 12
Erika Hrovatin

Intervju

Tržaški psiholog Andrej Zaghet razkriva zakulisje naše osebnosti prek pisave

3

Razstava v Gorici

Od 14. maja do 26. junija bo v goriški knjižnici na ogled razstava drobnih del slavnega Zorana Musiča

8

Simpozij v Narodnem domu v Trstu

Ugledni gostje so v Trstu razmišljali o potencialu skupne evropske istovetnosti

10

Staro pristanišče, peti koridor, škedenjska železarna

Kaj pravzaprav hočejo tržaški politiki?

Po lanski izgubljeni bitki za mednarodno razstavo Expo se Trst še vedno ne more rešiti iz krize. Nekateri politični krogi so namreč s precejšnjo gotovostjo računali, da bo omenjena razstava rešila deska, ki bo usmerila velika finančna sredstva za ureditev prireditvenih naprav, kar naj bi tudi utrdilo in potrdilo sedanje politične naveze v tržaških javnih upravah. Ker se to ni zgodilo, so spet potegnili na dan prejšnje načrte o zagonu tržaškega gospodarstva s pomočjo predvsem njegovi tradicionalni uporabniki, ki v njej vidijo nevarnost za končno ukinitve Starega pristanišča in z njim povezanih brezcarinskih območij. Po njihovem trdnem prepričanju je nasprotno treba ovrednotiti to območje in obnoviti zastarele pristaniške naprave, ki so že desetletja zanemarjene. To bi povečalo celoten pristaniški promet in lahko v kratkem času ustvarilo od tisoč do dva tisoč delovnih mest, ki jih mesto še kako potrebuje. Drugim dejavnostim naj se zato namenijo le odvečne površine. To svoje stališče so pripravili utemeljevati in braniti tudi s tožbami pred deželnim upravnim sodiščem. Drug problem, ki razdvaja tržaške politične in sindikalne kroge, je prihodnost železarne v Škedenju. Pred kratkim je 62% delniške družbe Lucchini iz Brescie prevzelo veliko rusko jeklarsko podjetje Severstal, ki kot večinski delničar ima sedaj škarje in platno tudi glede usode omenjenega tržaškega obrata. Od njega sedaj pričakujejo, da predstavi razvojni načrt ob upoštevanju temeljnih

ukrepov za preprečevanje onesnaženosti okolja. Tržaška Občina in Pokrajina ne kažeta zanimanja za nadaljevanje delovanja železarne, temveč iz volilnih razlogov igrata predvsem na karto njenega zaprtja zaradi onesnaževanja. To se sicer lepo sliši, vendar je treba prej poskrbeti za alternativno zaposlitev več stotin delavcev. Zato se deželna uprava zavzema, da novi ruski lastnik zagotovi ne le delovna mesta, temveč tudi omejitve onesnaževanja na sprejemljivo raven. Zapleta se tudi vprašanje v zvezi z uresničitvijo t.i. petega koridorja od Barcelone do Kijeva, in sicer na kraškem odseku od Ronk do Divače. Komisija za promet in varstvo okolja italijanskega ministrstva je, po poročanju medijev, zavrnila predlagani načrt na tem območju. To je nemalo presenetljivo politično dejavnike v naši deželi, ki sedaj očitajo Sloveniji, da njeno dajanje prednosti zgraditvi drugega tira Koper-Divača dejansko "blokira" peti koridor. V tem smislu je tudi poročal dnevnik Il Piccolo. V Ljubljani so takšno pisanje zavrnili. Tržaški krogi pri tem pozabljajo, da ima vsaka država pravico ščititi svoje interese, Slovenija konkretno razvoj koprškega pristanišča. To še zlasti potem, ko je bilo grobo prekinjeno začeto sodelovanje med tržaškimi in koprskimi pristaniščem na področju prometa s kontejnerji.

Alojz Tul

Trst Ob 60-letnici osvoboditve Osrednja proslava

Šestdesetletnico zaključka druge svetovne vojne in zmage demokratičnega sveta s porazom nacifašistične zveri v naših krajih kot tudi v vsej Italiji in v Evropi spremlja vrsta številnih pobud, od proslav in manifestacij do simpozijev, ki postavljajo vselej v ospredje še aktualno hrepenenje ljudi po pravi svobodi in miru. Osrednji praznik bo v naših krajih v nedeljo, 15. maja, potekal bo v dveh delih: jutraj bo ob 11. uri spominska svečanost pri Kosovelovem spomeniku v tržaškem ljudskem vrtu, popoldne pa bo ljudsko slavje na prireditvenem prostoru centra Ervatti

v Brišičkih pri Proseku, kjer že stoji ogromen šotor, ki bo zagotavljal nemoten potek proslave ob vsakršnem vremenu. Proslava se bo začela ob 16. uri, na sporedu pa bo nastop združenih pevskih zborov (najavljenih je že preko stotdeset pevcev) pod vodstvom Hermana Antoniča ter prošeške godbe na pihala, ki jo dirigira Marino Ukmar. Spored bo povezovalo branje poezij, ki si ga je zamislil Drago Gorup. Združeni pevski zbor bo izvajal venec najbolj znanih in priljubljenih pesmi odporništva in narodnih, kot so Hej Brigade, Brigata Garibaldi, Bilečanka, Le vkup,

uboga gmajna, Smrt v Brdih, Stoji tam gori partizan, Kaj ti je deklica, Nov cvet, Na oknu, Primorski partizan in seveda Vstajenje Primorske ter Vrabčeva Zdravljica. Nekateri pesmi bo spremljala godba, ki bo sicer tudi samostojno nastopala. Slavnostni govornik bo univerzitetni profesor Miran Košuta. Zbrane udeležence proslave bo uvodoma pozdravil predsednik deželne sveta FJK Alessandro Tesini. Slovenski programski oddelek televizije RAI bo celoten spored snemal in predvajal predvidoma naslednjo nedeljo.

Govornik na dopoldanskem delu proslave pa bo pisatelj prof. Boris Pahor. Spominska svečanost, ki bo idealno posvečena vsem žrtvam nacifašističnega terorja, se bo začela ob 11. uri pred doprskim kipom Srečka Kosovela v Ljudskem vrtu "de Tommasini" v Trstu. Tudi tu je predviden kulturni spored, ki ga bodo sooblikovali Mladinski pevski zbor Trst (vodi ga Aleksandra Pertot) in recitatorji. Spominska svečanost pa se bo zaključila s polaganjem venca na pročelje Narodnega doma v Trstu, ki simbolno predstavlja začetek krvavega terorja in preludij v spiralo nacifašističnega nasilja ter s tem tudi vžgalico etnotnega odpora naših ljudi proti okupatorju. Krovni organizaciji SKGZ in SSO že sedaj vabita k sodelovanju in k polnoštevili udeležbi vso javnost ter vse veljane organizacije in ustanove iz vseh treh pokrajin. V četrtek, 12. maja, bo ob 20.30 v velikem šotoru pri Brišičkih druga skupna vaja pevskih zborov. Vabljeni vsi zbori in pevci.

Po zadnjih upravnih volitvah v Italiji

Potrijuje se uveljavljanje leve sredine

Na Sardiniji, v Dolini Aosta in na Tridentinsko-Južnem Tirolskem so bile v nedeljo, 8., in v ponedeljek, 9. t.m., upravne volitve. Volivci so obnovili občinske in pokrajinske svete, volivcev pa je bilo nekaj nad 2 milijona in 300 tisoč. Za njihov izid je vladalo veliko pričakovanje, saj je javnost bila radovedna, če bo potrjen trend, ki je prišel jasno do izraza na deželnih volitvah na začetku letošnjega aprila. Kot vemo, je leva sredina tedaj prodorno zmagala, saj je vladajoči Dom svoboščin ohranil oblast le v dveh deželah (v Lombardiji in Venetu), medtem ko je v ostalih 12 deželah slavilo zmago Prodijevo levosredinsko zavezništvo. Izidov zadnjih občinskih in pokrajinskih volitev sicer ne gre primerjati ne z deželnimi in še manj s političnimi volitvami, a so vsemu navkljub verodostojen pokazatelj sedanje političnega razpoloženja ita-

lijanskega volilnega zbora. Veliko zanimanja je bilo predvsem za stanje na Sardiniji, kjer

Romano Prodi

so med drugim bile volitve v štirih novoustanovljenih pokrajinah (na vsem otoku jih je zdaj

skupno osem). V Dolini Aosta in na Južnem Tirolskem pa sta bili in sta še vedno pomebna in celo odločilna dejavnika Union Valdotaïne in SVP (Južnotirolska ljudska stranka), ki sta zbirni stranki francoske oziroma nemške jezikovne skupnosti, obe pa, z razliko od naše slovenske skupnosti navzven vedno nastopata enotno in imata zato tudi vidne ter otipljive uspehe. Tako je bilo tudi na zadnjih upravnih volitvah. Na Sardiniji je doseglja prodorno zmago leva sredina, kar velja tudi za Dolino Aosta in tudi za Tridentinsko-Južno Tirolsko. V Bocnu pa bodo o novi občinski upravi odločale ožje volitve, že zdaj pa je znano, da bo SVP podprla županskega kandidata leve sredine, kar naj bi bilo tudi odločilno za njegovo zmago. Volilni izidi vsekakor potrjujejo trend, ki je prišel do izraza na vseh upravnih volitvah v sedanji legislaturi, ki je domena Berlusconijevega Doma svoboščin.

/ stran 12
Drago Legiša

Besede sen. Giulia Andreottija iz intervjuja v dnevniku Delo Odnosi med Italijo in Slovenijo

Slovenski dnevnik Delo je v svoji Sobotni prilogi 7. maja objavil daljši intervju, ki ga je imel njegov rimski dopisnik Tone Hočevar z domsmrtnim senatorjem Giulio Andreottijem, "legendo italijanske povojne politike". 86-letni italijanski politik je na vprašanje o sedanjih odnosih med Italijo in Slovenijo takole dejal: "Zadnje čase je bilo veliko govorenja o tem, da bi morali Italijani zostriti razprave o fojbah. To po mojem mnenju ne bi bilo prav. S sosedi je treba iskati možnosti sožitja in razu-

mevanja. Tudi Tito je v določenem trenutku naredil korak nazaj v trdih stališčih in hkrati korak naprej v sporazumevanju. Ko je prihajal k nam, sem ga nekoč na nekem sprejemu vprašal, kaj se bo zgodilo, ko leta 2000 njega ne bo več. Rekel mi je, da se ne bo zgodilo prav nič. Njegov odgovor sem si zapisal v dnevnik. Po meni bodo sestavili kolektivno vlado, v kateri se bodo menjali predsedujoči, nič travmatičnega ne bo. Tako mi je rekel. Morda bi bilo res tako, kakor je napovedoval, če ne bi padel berlinski

zid in če ne bi razpadla Sovjetska zveza. Tito pa se je že zdavnaj prej oddaljil od Rusov. Spomnim se sovjetskega vdora, vendar nisem čisto prepričan, ali je bilo na Madžarsko ali na Češkoslovaško. Jugoslavija je bila zelo zaskrbljena, da mogoče tudi njo čaka kaj podobnega, oborožen ruski napad. Stopila je v stik z nami, hotela si je zagotoviti, da se ji ne bo nič zgodilo na zahodni strani, če bo vse svoje čete prestavila na vzhodne meje. Tito je takrat ravnal modro".

DL

Povejmo na glas

Obletnice naj le zblížujejo

Živimo v času obletnic in obhajanja spomina na dogodke med drugo svetovno vojno, pred njo, kakor tudi po njej. Še več, zdi se, da je postavitev tega strašnega in po razsežnostih nepopisno rušilnega obdobja na pravo ali bolj pravo mesto v zadnjih letih še toliko bolj spremljana z nujo. Preteklost je treba končno urediti in pomiriti in minulo dobo zaokrožiti zato, ker se pred nami že odpirajo novi in, upajmo, sproščenejši časi: tu je nastajajoča nova Evropa in tu globalizacija, ki seveda ni brez senc in nevarnih neznank. Skratka, da bi odločneje in učinkoviteje stopili v prihodnost, se moramo rešiti preteklih bremen. Namen nekaterih obletnic in obhajanja spomina pa dajejo slutiti, da marsikdaj želimo stare spore ohranjati, enostransko povelječevati zasluge in s tem ohranjati delitve med ljudmi.

Pravzaprav je neverjetno, kako dolgo poteka razščiščevanje takšnega dogodka, kakršen je druga svetovna vojna. Po 60 letih so nepomirjena stališča in obtoževanja še vedno živa, kar taktatne rane nenehno na novo odpira in na njihov ogenj priliva novega olja. Ni razbremenjujočega odpuščanja ali vsaj razumevanja tedaj sovražnih strani in to niti v odnosih med narodi niti v odnosih znotraj istega naroda. Komu je v korist, da tedanje tragedije celo prenašamo na mlajše generacije na način, da so še vedno na delu iste zamere in iste obtožbe, nerazumevanja pač, ki je brez poslušanja drugega človeka in njegove žrtve in se sklicuje le na svoje zasluge in svoje mrtve, za druge mu pa ni mar? Kako

da se še vedno ne moremo dvigniti na raven svetosti življenja, ki je predvsem spoštovanje umrlih na kateri koli strani? Svetost življenja nam torej daje veličastno priložnost, da ljudi z drugačno zgodbo razumemo in se na ta način rešimo več kot polstoletnih izključevanj. Ne nazadnje bi se lahko tudi zavedeli, kako strašna stvar je vojna, v kolikor je ne prekvasimo z očiščeno človečnostjo. Vojna je pošastna, ko dobesedno traja, in toliko bolj pošastna in zavratna, ker se s svojimi mršnjami v miru nadaljuje še desetletja. Čas je, da bi se njenim takšnim rušilnim posledicam z vso odločnostjo uprli in jo na ta način enkrat za vselej premagali ter presekali temno vez s preteklostjo, vez, ki nas ločuje in nam onemogoča, da bi zaživel srečnejše življenje. Čas bi torej bil, da bi bile obletnice in obhajanja spomina res namenjeni vsem žrtvam in dostojanstvu vseh in ne bi več ločevali. Čas bi že bil, da nobena obletnica in nobeno obhajanje spomina ne bi pozabila na tiste na tako zvani drugi strani, pa naj bodo to pripadniki drugega ali pripadniki istega naroda. Res, čas bi že bil in bi bilo to dobro za vse, saj bi po tej poti vsi pridobili in ne bi bila bolečina prav nikogar manj vredna, zatorej prezrta ali zaničevana. V nasprotnem primeru nam bo preteklost še naprej dušila prihodnost in nam spodmikala tla pod nogami in to samo zato, ker smo se - slej ko prej lahkomišlino - odrekli preprostemu, a odrešujočemu sočutju.

Janez Povše

Na dnu...

Vrsta opravil, odločitev in obiskov

Vse bolj spoznavamo, kdo je papež Benedikt XVI.

Tudi v preteklem tednu je čakalo papeža Benedikta XVI. kar nekaj pomembnih opravil. V ponedeljek, 2. maja, mesec dni po smrti Janeza Pavla II., je v zasebni kapeli daroval spominsko mašo za svojega predhodnika in zmolil na njegovem grobu v kripti sv. Petra. Dan kasneje je v Vatikanu sprejel italijanskega predsednika Carla Azeglia Ciampija; to je bil njegov prvi državniški obisk. V sredo je imel drugo splošno avdienco, pred katero se je lep čas ustavljal pri skupini bolnikov in mladoporočencev. Lepo je bilo videti, kako je bil vedno nasmejan in sproščen. V četrtek je s helikopterjem prvič kot papež obiskal

poletno rezidenco Castel Gandolfo, 20 km od Rima; tudi tam je pozdravil zbrane vernike. V petek je sprejel južnoafriškega predsednika Thaba Mbeki.

V soboto, 7. maja, osemnajst dni po izvolitvi, je na veličastni slovesnosti v lateranski baziliki v Rimu tudi uradno prevzel položaj rimskega škofa. Ogromna bazilika ni bila dovolj velika za tisoče ljudi, ki so se hoteli udeležiti slavlja.

Italijanski mediji so prejšnji teden posvetili precej pozornosti odločitvi papeža Ratzingerja, ki kaže na prvo večjo razliko z Wojtylo. Sklenil je namreč, da osebno ne bo prisoten pri naslednjih beatifikacijah, ampak

da bo vodil samo kanonizacije, t.j. razglasitve svetnikov. Že v naslednjih tednih je namreč na sporedu nekaj beatifikacij, pri katerih papež torej ne bo prisoten; vodil jih bo prefekt kongregacije za svetnike. S svojo izbiro želi Benedikt XVI., pravijo strokovnjaki, tudi poudariti razliko med blaženimi in svetimi. Sam je

že pred leti poudaril, da so blaženi vzor zlasti krajevni, sveti pa vesoljni Cerkvi. Velik dogodek je bila nedeljska maša na Trgu sv. Petra, ko so verniki še enkrat napolnili trg v objemu Berninijevega stebrišča. Sveti oče je tokrat spregovoril o sredstvih družbenega obveščanja in povedal, da so nekak dvorezen meč. Po eni strani lahko omogočajo medsebojno spoznavanje in dialog med ljudmi, po drugi strani pa lahko netijo predsodke in mržnjo med posamezniki oz. narodi. Na ta 39. svetovni dan sredstev družbenega obveščanja je odločno poudaril moč, ki jo ima v današnjem svetu komunikacija. Spomnil se je na njeno vlogo ne nazadnje ob smrti Janeza Pavla II., ko je dokazala, kaj vsega lahko stori v spodbujanju solidarnosti in razumevanja med vsemi ljudmi. Opozoril pa je tudi, da v času, ki je bolj naklonjen podobi kot pa besedi, so sredstva obveščanja lahko tudi zlorabljena. Res je, da lahko naredijo veliko dobrega za širjenje miru, pa tudi nasilja. Zato, je pozval odgovorne, "je potrebno, da se vsi potrudijo narediti, kar je v njihovi moči, da bi zagotovili

V lateranski baziliki

objektivno obveščanje, spoštovanje človekovega dostojanstva in pozornost za skupno dobro." Tako, je nadaljeval, "lahko vsakdo prispeva k preseganju zidov sovražnosti, ki še vedno ločujejo človeštvo, in se lahko utrdijo vezi prijateljstva in ljubezni, ki so znamenja Božjega kraljestva v zgodovini." Pred opoldansko molitvijo Regina Coeli se je sveti oče nenačakovano prikazal na oknu svojega stanovanja v Apostolski palači, da bi pozdravil in blagoslovil otroke in mlade. Veliko se jih je namreč udeležilo spomladanskega maratona, ki so ga priredile rimske katoliške Sole. Ob tej priložnosti še eno presenečenje: Benedikt XVI. je voščil vsem materam na trgu in v svetu, saj je bil 8. maj tudi njim posvečen praznik.

DD

Med bolniki na splošni avdienci

V novi številki revije Kras pogovor z Dušanom Jakominom

Tudi zaradi razočaranj v politiki iskanje novih poti v duhovnost

V novi številki revije Kras je objavljen tudi daljši pogovor z Dušanom Jakominom, duhovnikom ter vsestranskim narodnim in kulturnim ustvarjalcem iz Škedenja. Časnikar Bojan Pavletič, avtor intervjuja, je uvodoma zapisal, "da spada Jakomin med karizmatične osebnosti tržaških Slovencev. Pred kratkim je praznoval svojo 80-letnico. Kdor ga ne pozna, mu tega visokega jubileja nikakor ne bi mogel prisoditi, kajti neuničljiva vitalnost in pravi mladostni elan sta tisti značilnosti njegove osebnosti, zaradi

katerih je treba pri njem leta starosti šteti drugače kot pri večini drugih oseb. Prijateljem in vsem, ki so mu blizu, se zdi, da se enostavno ne stara; v svoji človeški ustvarjalnosti in duhovniškem poslanstvu je vedno enak. Tak, kakršnega smo poznali v mladih letih, je tudi danes: vedno pravi ljudski duhovnik; globoko spoštovan tudi med nevernimi. Dušana Jakomina poznamo ne samo kot enega izmed naših najbolj priljubljenih duhovnikov, ampak tudi kot kulturnega delavca, glasbenika, etnologa, radijskega in

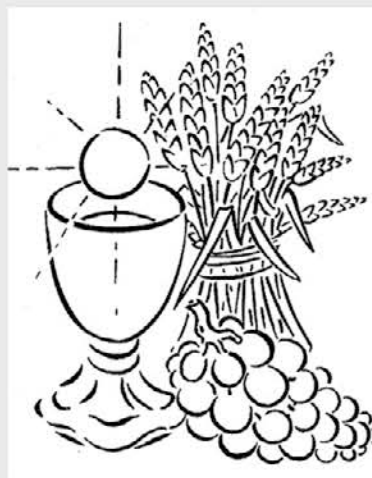
časopisnega časnika, zgodovinarja, družbenega delavca in verjetno še kaj." Na vprašanje, ali se po 52 letih življenja v Škedenju počuti še vedno kot sin Istre ali pa mu je svet obmorskega Trsta že bližnji in bolj domač, je odgovoril, "da je Antončan, Tržačan, Škedenjec. Po krajih, ki so me izoblikovali in mi dali svoj pečat. Mediteransko podnebje mi daje sonce. To pomeni bogastvo. Duhovno bogastvo, zdrav optimizem, ki sloni na veri, da potem daješ." Za duhovniško pot se je odločil zato, pravi, "ker je to poslanstvo, ki je že

po svojem bistvu in cilju namenjeno človeku, in stremiš k temu. To ti je življenjska pot. Zame je bilo poslanstvo duhovništva edino primerno; drugih poti nisem videl in jih še danes ne vidim. Po 55 letih duhovništva iskreno izjavljam, da sem vesel in srečen v svojem poklicu, kar poskušam dati vsakomur, ki se mi približa. Še zlasti, če pomislimo na izredno vlogo, ki jo ima primorski duhovnik med svojim ljudstvom." Povedal je nadalje, "da ga večina italijanskih Škedenjcev sprejema kot svojega duhovnika, saj jezik ni ovira. Je obogatitev. Naj vidijo, kaj pomeni zanje slovenski duhovnik! Slovenija je samostojna v Evropi, vse to pa je vplivalo in vpliva na mišljenje mnogih italijanskih sodržavljanov, katerim kultura in sožitje nista prazni besedi. Pri skupnih

obredih danes mnogi duhovniki in verniki pojejo naše pesmi. Pred leti tega ni bilo." Zanimivi, aktualni in izvirni so pogledi Dušana Jakomina tudi na druga vprašanja, ki jih prinašata čas in razvoj. Meni, denimo, "da so stiki s Slovenijo za vsakega 'zamejskega' duhovnika nujni. Vežeta te prijateljstvo in kraj, kjer je naša tiskana beseda, ki jo potrebujemo. Obredne knjige na primer dobivamo samo iz Slovenije." Glede vernikov in vernosti opozarja, "da je marsikdo danes globoko razočaran po vsem, kar je doživel, predvsem v politiki, zaradi česar išče nove poti. Usmerja se v duhovnost, ker potrošništvo ni odgovor temu iskanju. Vloga duhovnika je tu važna. Ne more biti zaprt v krogu običajnih vernikov." Slavljenc je mnogo naporov vložil za postopek

za beatifikacijo velikega slovenskega primorskega duhovnika, Jakoba Ukmarja. Poudarja, "da je celo kandidat za blaženega. Neštete razprave pričajo o tem. So pa težave. Tržaški škof Evgen Ravignani, ki sem ga ponovno prosil, je trdno obljubil, da bo začel s spraševanjem prič in da bo osebno vodil to zadevo. Rad bi zaključil vsaj škofijski del in poslal vso dokumentacijo v Rim."

Gospod Jakomin je v intervjuju revije Kras odgovoril tudi na vprašanja o pomanjkanju slovenskih duhovnikov na Tržaškem, delovanju etnografskega muzeja, ki ga je ustanovil v Škedenju, in o verskih obredih, ki jih ima ob ponedeljkih na Radiu Trst A. Pogovor je sklenil z mislijo, "da bi rad še kaj dobrega naredil." M.

ogenj Boga samega posveča človeka v kruhu in vinu, ga posvečuje z Jezusovim duhom oz. z Jezusovim življenjem. "Tibi gratias agens benedixit".

Evangeliji
Viljem Žerjaj

BINKOŠTI Vigilija in Nedelja

1 Mz 11,1-9; J1 3,1-5; Rim 8,22-27; Jn 7,37-39; Apd 2,1-11; 1 Kor 12,3b-7,12-13; Pese slednica; Jn 20,19-23

Zaključujemo velikonočni čas, ki je razmeroma dolg: obsega petdeset dni.

Velikonočna sveča, ki smo jo ugasnili po evangeliju na dan Vnebohoda, ostane pri ambonu do Binkošti. Istega dne zvečer jo odnesemo h krstilniku, zato da se prižiga pri krstu.

Kip Vstalega Zveličarja pa odnesemo z oltarja na praznik Vnebohoda.

Tudi ta bogoslužna dejanja želijo poglobiti našo vero v telesno vstalega Gospoda. Kajti on nam sveti skozi vse življenje, zlasti v teminah življenja. Poživlja upanje na večno luč življenja pri Bogu v slavi, v Svetem Duhu.

Saj je vse človeško življenje našega Gospo-

da, t.j. rojstvo, oznanjevanje nebeskega kraljestva, čudeži, trpljenje, smrt na križu in vstajenje ter Vnebohoda, zato, da nam je zaslužil in razodel ter daroval Svetega Duha.

Na Binkošti se pripravljamo z devetdnevno. Na vigilijo pa bedimo, ko molimo in pojemo ter darujemo sv. mašo. Premišljujemo posebej izbrana berila, ki nas dvigajo in utrjujejo v vsem dobrem.

Prvo berilo nas uči, da nobeno delo, ki ga ljudje opravljamo brez Boga ali mimo njega ali celo proti Bogu, ne obstane. Človek kaj hitro podleže skušnjavi enotnosti (1 Mz 11,1-9). Tedaj bi hotel vse po svojem kopitu, medtem ko po pameti spoznavamo, da smo ustvarjeni za medsebojno komuniciranje in za pisano življenje.

Življenja namreč ne gre poenotiti. Saj smo si vsi različni po starših, narodnosti, jeziku, po navadah, po kulturi; skratka: enkratni in neponovljivi smo. Taka je namreč Božja zamisel in volja. Tudi v isti družini in v istem narodu in jeziku spoštuje posameznika in družbo, v kateri se vsakdo

znajde, ne da bi ga vprašali za privolitve. Saj je lepota življenja v odkrivanju sebe in sočloveka, sveta in Boga. Totalitarizem pa izključuje rast in pravičnost posameznika in družbe. Tudi Razodetje evangelista Janeza govori proti poenotenju, npr.: "Ti (kralji) so enodušni in izročajo svojo oblast zveri" (Raz 17,13.17).

Bog pa daje duha nad vse človeštvo, ki ga priznava (J1 3,1-5). Ko se človek in ljudje na splošno odpremo Duhu, tedaj spoznamo, da smo od Boga, ki je nas in veselje ustvaril ter vse ohranja in prenavlja (Ps 104).

Čudovito je berilo v listu Rimljanom v osmem poglavju. Saj je en sam spev Svetemu Duhu. Osvoji nas že s tem, da spoznavamo naše trpljenje, ko pričakujemo posnovenje, odrešenje svojega telesa (Rim 8,22-23). "Sam Duh poseduje za nas z neizrekljivimi vzdihmi. In on, ki preiskuje srca, ve, kaj je mišljenje Duha, saj Duh poseduje za svete, v skladu z Božjo voljo" (Rim 8,26-27).

Poenotenje, opisano v prvem berilu vigi-

lije, premaga vihar Svetega Duha, ki veje v prvem berilu dnevne maše. Do tedaj tuji so nagovorjeni vsak v svojem jeziku. Vsi so iz sebe od čudenja, saj Sveti Duh briše razlike in nesporezume in vse hudo (1 Mz 11,1.6.; Apd 2,6.7) ter oznanja velika Božja dela (Apd 2,11), prvo med njimi oznanja ljubezen med ljudmi, ki vodi v ljubezen do Boga.

Pavel bo napisal, da Bog dela vse v vseh (1 Kor 12,6). Saj je odprtost, je širina ljubezni do vseh. Ni gonja in prisiljeno pehanje ljudi skupaj. Jezus je namreč Gospod miru. Daje Duha, ki odpušča grehe, a jih lahko tudi zadržuje (Jn 20,19.21-23). V moči Očetovega in svojega Duha rešuje izpod oblasti hudega.

Po Jezusovi krvi in če tudi mi trpimo z Gospodom, pomagamo osvoboditi sočloveka. Kajti Bog je izlil pri krstu tudi v nas in na nas studenc ljubezni iz prebodene strani. Sinova prebodena stran je znamenje, da nas brezmejno rad ima. A obenem nas sili, da tudi mi živimo za druge.

Zato kličimo vedno: "Pridi, Sveti Duh!"

Preval pri Mošu Praznično slavje ob desetletnici posvetitve Marijinega božjepotnega svetišča

V objemu Marije, Kraljice narodov, smo vsi bratje in sestre!

Marijino božjepotno svetišče na Prevalu pri Mošu, nekaj kilometrov od Gorice, ima za sabo staro in tudi živahno zgodovino. Ta pa ni le izraz bogate ljudske pobožnosti, ampak veliko več, saj je tudi to malo svetišče na meji med Furlansko nižino in slovenskimi briškimi griči pripeto na "rdečo nit" - med verniki različnih narodov - priljubljen Marijinih svetišč na področju, kjer se stikata romanski in slovanski svet, od Svetih Višarj prek Stare Gore nad Čedadom do Svete Gore. Vse omenjene romarske poti imajo v sebi še nekaj tistega oglejskega duha, ki je tako močno zaznamoval naše kraje in od vsega začetka povezoval ljudi različnih narodnosti, jezikov in kultur. Tudi cerkva na Prevalu je bila od 15. stoletja dalje, odkar imamo pisna pričevanja o njej, kraj srečanj. Ob koncu 16. stoletja, navajajo listine, je bila poznana kot cerkev sv. Marka evangelista; ob njej je bilo

pokopališče. Sredi 18. stoletja jo je prvi goriški nadškof Karel Mihael Attems dal razširiti in ponovno ovrednotiti njeno vlogo. V 20. stoletju je bilo svetišče med vojno oskrunjeno in več desetletij zapuščeno. In vendar so ljudje še vedno hranili živ spomin na to, kar jim je v preteklosti pomenila. Prav na pobudo vernikov in zlasti župnijske skupnosti iz Moša, kateri Preval teritorialno pripada, je nadškof Peter Cocolin 1. 1979 spet vrnil njihovemu čaščenju starodavno leseno Marijino podobo, izraz umetniške šole iz Tolmeča, enega najbolj zanimivih zgodovinsko-umetniških pojavov naše dežele. Pred sveto podobo je l. 1992, na obisku v Gorici, molil sam papež Janez Pavel II., ki je tudi blagoslovil temeljni kamen obnavljajoče se cerkve. Nadškof Anton Vital Bommarco, ki je veliko naredil na področju ovrednotenja zgodovinskih stavb goriške škofije (pomislimo le na oglejsko baziliko, ustanovitev samostana

klarisa v ul. Alviano idr.), je svetišče posvetil 14. maja 1995. Podelili so mu ambiciozno ime: sveta Marija Kraljica narodov.

V spomin na obletnico je v nedeljo, 1. maja, potekala na Prevalu prisrčna slovesnost. Zbrala se je množica ljudi iz Moša, sploh iz Goriške in tudi iz slovenskih Brd. Pri organizaciji slovesnosti, ki so jo podprle krajevne ustanove, je sodelovalo tudi društvo MOST, katerega člani so živ odraz goriške narodnostno mešane stvarnosti ob meji. Prav omenjeno društvo je povabilo na slavje mešani zbor sv. Jakoba iz Ljubljane, ki je s svojim petjem - poleg italijanskega župnijskega zbora - obogatil slovesnost. Po popoldanskem rožnem vencu je ob 17. uri ob somaševanju desetih - italijanskih in slovenskih - duhovnikov vodil evharistični bogoslužje nadškofov vikar Adelchi Cabass. V homiliji je poudaril, da je cerkva spet zaživela, ker so to hoteli ljudje; in njihova res številna

prisotnost ob desetletnici je samo še dokaz več, da je svetišče v srcih Furlanov in Slovencev še zelo živo. Izbrira kraja gotovo ni bila slučajna, je povedal msgr. Cabass, saj omogoča "bratsko srečanje in spravo" med tistimi, ki se od gričev spuščajo v nižino, in tistimi, ki se iz nižine vzpenjajo proti Brdom. Vsako svetišče pa je itak kraj, kjer se ljudje srečujejo, in ima tudi zaradi tega posebno poslanstvo. Sv. Marija na Prevalu je bila zapuščena in uničena, je rekel, toda še vedno združuje svoje otroke. Kdor se zateka h Kraljici narodov, ve, da bo z Njeno pomočjo res znal živeti kot brat s sosedom. Vsi jo namreč priznavajo za svojo mater, zaradi česar so med sabo bratje in sestre. Pod njenim varstvom bomo lahko

še naprej živeli v slogi in sožitju, saj nas Božji duh v tem prelepem in zelenem gaju vodi proti obzorjem miru, je podčrtal mašnik.

V slovenščini je g. Joško Ipavec, župnik iz Kojškega, povedal, da nas Kristus kliče k odprtosti, da živimo iz darov Svetega Duha. Ljubiti moramo vrednote evangelija in po njih živeti, poleg tega pa tudi podpirati vsako vrednoto, ki prihaja iz dobrega srca: to je bistveno za združevanje in složno življenje. Evangelij lahko namreč živimo tudi v najmanjših vsakdanjih stvarih, v iskanju harmonije s sose-

dom. Marija je v pripovedovanju apostolov malokrat spreговорila, je povedal g. Ipavec; nadvse pomembno pa je, kar je povedala na svatbi v Kani Galilejski: "Karkoli vam poruča, to storite!" To si zapomnimo, je na koncu pribil g. Ipavec. Pred koncem maše je župan iz Moša Pierluigi Medcot tudi letos podaril svetišču olje za svetilko z željo, da bi ljudje še naprej "živeli moralno in civilno vrednoto sprave". Po obredu se je praznik nadaljeval ob obloženih mizah ob cerkvi, zvečer pa so v cerkvi predvajali posnetke o zgodovini in tradiciji svetišča.

Danijel Devetak

Člani zbora sv. Jakoba iz Ljubljane med družabnostjo (foto DPD)

Ukmarjev pogled nad zvezde (12)

Ukmarjevo zrenje v luč Božje slave

Rebula v svojem pismu slovenskemu duhovniku, s katerim sem v zadnjih treh prišpevkih poskušal pokazati na veličino duhovnika Ukmarja, piše: "Ne boj se govoriti o poslednjih rečeh, saj koncil četverke "smrt-sodba-pekla-nebesa" še malo ni ukinit. Sicer pa jo vohamo v zraku, ki ga dihamo: smrt pašuje po naših cestah, grotesknost človeškega sodstva kar vpije po božjem sojenju, že sama zgodovina ustvarja prave pripodobne pekla, na koncu skoraj vseh bogoslužnih besedil je večno življenje, so nebesa..." Naslov dvanajstih nadaljevanj kolumne je bil: Ukmarjev pogled nad zvezde. Pogled nad zvezde? Sam Ukmar bi ta naslov verjetno takole komentiral: ne nad, ne pod zvezde, temveč v zvezde same, to je, v skrivnost njihove luči. In preko njihove luči v luč Božje slave! Tako namreč krščanstvo imenuje stanje blaženega zrenja Boga, ki je končni cilj človekove duhovne poti. To blaženo stanje Ukmar opeva, o njem razmišlja, se vanj vživlja z neverjetno živahnostjo in radovednostjo. Za zadnji prispevek sem iz Ukmarjevih pridrig, zbranih v snopiču

Zadnja večerja (Trst 1954), izbral take citat: "Jasno, da pri tem gledanju na božje stvarstvo ni možno umešati nebes blaženih nekam nad zvezde, saj v svetovnem prostoru ni sploh nič 'nad' in 'pod' zvezdami, ker izrazi nad in pod pomenijo le tu na naši zemlji večjo ali manjšo oddaljenost od zemeljskega središča. In če pesnik pravi, da 'nad zvezdami že blaga duša tvoja biva', vem, da je to poezija in da bi se to v prozi reklo, da duše pokojnikov niso več tu med nami, temveč, da drugje, kakor jim je pač večni sodnik odločil; upajmo, da v nebesih (...). Kakor ne more v sedanjem stanju človekovo oko neposredno zreti v sonce, ker je sonce premočno in oke prešibko, tako ne bi mogla duša blaženega sama po sebi gledati Boga, ker je Bog neskončno dovršen, duša pa omejena. Zato ji pa daje Bog od prvega trenutka blaženosti neko posebno moč, da more gledati Boga. To povečanje umske moči imenujejo bogoslovci (teologi, op. ZŠ) 'luč slave', po latinsko 'lux gloriae'. (...) V tej luči slave gledajo blaženi predvsem troedinega Boga, in to je bistveni predmet in bistveni vir njihove blaženosti. V isti luči gledajo pa tu-

di še veliko drugega, kar predstavlja nekako stranski ali nebitveni predmet in vir njihove sreče. Sem spadajo predvsem skrivnostne resnice naše svete vere. (...) To njihovo spoznavanje se ne da primerjati z našim sedanjim spoznavanjem, ki je spoznavanje v veri in po veri, pa naj si bo tudi znanje največjega bogoslovnega učenjaka ali modroslovca. Zato pravi apostol, da sedaj le nepopolno spoznavamo in nepopolno prerokujemo; ko pa pride, kar je popolno (v blaženi večnosti), bo minilo, kar je nepopolnega." (Zadnja večerja, 183-186). Ukmarjeva zagledanost v zvezde, njegov radovedni in radoživi duh, uvršča vse pridobitve znanstvenega raziskovanja v končno sintezo večnega. Na podoben način kot apostol Pavel zatrjuje Ukmar, da "blaženi spoznavajo v Bogu tudi vse stvarstvo božje, kajti od Boga in po njem in zanj je vse (prim. Rim 11,36). Kak užitek mora biti spoznavati vse ogromno stvarstvo božje, gledati, kako je bilo ustvarjeno po večnih idejah božjih, kako se razvija in deluje po božjih naredbah in kako v svojem čudovitem stroju oznanja slavo Stvarnikovo! Kar si je duša v tostranskem življenju pridobila v raznih znanostih, ne bo izgubljeno, temveč se bo v luči božjih idej brezprimerno spopolnilo, poglobi-

lo in požlahnilo. Zato pa ne bo veren človek zanemarjal ali podcenjeval prirodoslovnih in drugih znanosti, saj ima vse to svoj visoki cilj v večnosti" (Zadnja večerja, 186-187).

V teh zadnjih mesecih sem se intenzivno poglobljal v Ukmarjevo Eshatologijo, njegovo postumno izdajo, izšla je takoj po njegovi smrti (1972), in odkrival naravnost čudovite stvari: zrelega Ukmarja, s pogledom v neizmerno veselje in istočasno z mističnim pogledom v globino človeškega in Božjega srca. Človek in Bog, dve skrivnosti ljubezni, bi lahko na kratko povzel Ukmarjevo teološko misel. Ena je skrita v drugi, tako nerazdružljivi sta kot dve strani kovanca. Čeprav eno pišemo z velikim L (božja ljubezen), drugo pa z malim l (človekova ljubezen), sta na isti valovni dolžini, ena dopolnjuje drugo, ena brez druge ne more obstajati. Spet smo na duhovni višini svetega Avgušтина in njegove nepozabne trditve: "Nemirno je naše srce, dokler se ne spočije v Bogu." Rad sklenem razmišljanje s svetopi-semkim stavkom, tako sem naredil v doktorski disertaciji, napisani v francoščini, a citat je bil slovenski: "Česar je polno srce, to usta govore!" Ukmar me je osvojil do globin. Zato sem mu hvaležen. Bog daj, da bi to delo opravljal še naprej, za čimveč Slovencev, seveda ..., tudi s častjo oltarja!

/konec
Zvone Štrubelj

Kratke

"Spomin in istovetnost" v slovenščini

Tri sestrskate založniške družbe - Goriška Mohorjeva družba, Mohorjeva založba iz Celovca in Mohorjeva družba Celje - so izdale slovenski prevod zadnje knjige svetega očeta Janeza Pavla II., ki je ob koncu februarja letos izšla v enajstih jezikih. Pri slovenskem prevodu z naslovom Spomin in istovetnost je sodeloval tudi slovenski teolog in umetnik p. Marko Ivan Rupnik, direktor ateljeja za duhovno umetnost Centra Aletti, ki je izdelal papeževo zasebno kapelo Redemptoris Mater.

Posvet o blaženem p. Marku iz Aviana

V kraju Castelfranco Veneto je bil 22. aprila mednarodni posvet, ki je podrobno osvetlil lik blaženega kapucina p. Marka iz Aviana. Ob njegovi beatifikaciji, aprila 2003, so namreč še bolj poglobili raziskave o njem. Pred kratkim je tako izšla zajetna publikacija, ki vsebuje dva doslej še neobjavljena rokopisa. Gre za prvo biografijo furlanskega kapucina in za dnevnik njegovih popotovanj med ljudmi, ki ju je spisal p. Cosmo da Castelfranco. Ta je namreč celih 25 let (1674-1699) zvesto spremljal velikega pridigarja in čudodelnika po Evropi. Ko je p. Marko umrl, je njegov sobrat ostal v samostanu v Padovi, kjer je zbral spomine na kapucina, ki je v 17. stol. odločno prispeval k temu, da Turki niso podjarmili vse Evrope. Skupno s spremnimi besedili šteje nova publikacija kar 807 strani. Javnosti je bila predstavljena na posvetu 22. aprila. Sodelovali so zgodovinarji in profesorji iz Poljske, Avstrije, Francije, Italije, ki so orisali tudi lik p. Cosma. Ta je stopil h kapucinom star komaj 16 let. Kmalu se je pridružil bolj znanemu p. Marku in z njim delil številne trenutke zadoščenja, pa tudi naporov med pridiganjem po evropskih trgih in dvorih. Bil je živa pričča diplomatskih pogajanj, vojnih spopadov, pa tudi trenutkov milosti, do katerih je prihajalo med pridiganjem brata iz Aviana, ko so se tisočglave množice spreobračale ob poslušanju njegovih besed. Vse te človeške, družbene in duhovne izkušnje si je p. Cosmo zvesto in natančno zapisoval z iskrenim prizadevanjem, da bi ostajal objektivni zapisovalec dogodkov. Na posvetu so poudarili, da bi se morala Evropa v tem trenutku krepkeje oprijeti svojih korenin, iz katerih izhaja, da ne izgubi svoje kulturne identitete.

SKRD Jadro iz Ronk Tečajji slovenskega jezika

Koristni in priljubljeni tečajji slovenščine v Laškem

V Laškem imajo tečajji slovenskega jezika velik odziv med ljudmi, zato ni slučajno, da jih društvo Jadro iz Ronk organizira že dolgo vrsto let. Na letošnjem začetniškem

tečaju, ki se je pričel v mesecu oktobru in se zaključil 19. aprila (ur je bilo vsega skupaj petdeset), je prejelo "diplomo" približno enajst tečajnikov. Kot nam je povedal predsednik društva

Jadro, Karlo Mučič, je bila na začetku skupina številčnejša, potem pa so nekateri prenehali slediti učnim uram, ker jim je slovenščina ustvarjala preveč težav. Poleg začetniškega tečaja, na katerem je poučevala Luisa Gergolet iz Doberdoba, so v Ronkah imeli tudi nadaljevalni tečaj slovenščine, ki se je zaključil 12. maja in ki ga je vodila Katja Ferletič. Obiskovalci obeh tečajev so na koncu

morali opraviti zaključni izpit, ki je predvideval tako pisno nalogo kot ustni preizkus. "Potrdilo o opravljenem izpitu," je razložil Karlo Mučič, "ni le brezeven kos papirja. Za tiste, ki so na primer uslužbenci v kaki veleblagovnici, je ta diploma še kako pomembna." Na tečaj se namreč ljudje večkrat vpišejo prav iz službenih razlogov, tako da so bili prisotni tudi nekateri finančni stražniki, orožniki in mestni redarji, saj jim je na tem območju znanje slovenščine že v poklicu zelo koristno. "Številčna udeležba nam dokazuje," je ponosno nadaljeval Mučič, "da so naši tečajji zelo priljubljeni med prebivalci italijanskega rodu. V Ronke prihajajo iz Tržiča, Gradeža, pa tudi iz Červinjana in videmske pokrajine." Petdeset ur ni dovolj, da bi tečajniki lahko brezhibno dojemali in sporočali v slovenščini. Po končanem tečaju pa se obiskovalci naučijo dovolj, da lahko že prebirajo časopis. Ta rezultat je vsekakor zelo vzpodbuden. Tečajji slovenščine so se zaključili, prostori društva Jadro pa ne ostajajo nikoli preveč časa prazni. Dne 2. maja se je pričel tritedenski tečaj izdelkov s kartonom. Vsi, ki jih ta "umetnost" zanima, se bodo lahko urili s kartonom vsak ponedeljek od 14. do 15. ure. Na sedežu društva Jadro, seveda.

Meti

Formativni center IAL

Nova profesionalna figura: evrosvetovalec

V četrtek, 5. maja, so v prostorih goriškega centra IAL v ulici Diaz 5 predstavili inovativni in edinstveni projekt interreg, ki se je ravnokar zaključil in ustvaril skupino mladih izvedencev; ti bodo delovali kot svetovalci na področju mednarodnega sodelovanja in načrtovanja. Šlo je za podiplomski izobraževalni tečaj na področju načrtovanja in upravljanja evropskih projektov v duhu širitve Evropske unije. Deželna formativna agencija IAL je z izvedbo tega podiplomskega študija skušala posredovati vsem raznim inštitucijam in podjetjem neko novo profesionalno figuro: izvedenca za evropsko načrtovanje. Tečaj, ki se je začel oktobra lani, je trajal 400 ur, od katerih je bilo 180 posvečenih stažem v privatnih, deželnih in državnih inštitucijah v obmejnem pasu. Projekt, ki nosi naslov Strokovno izobraževanje, namenjeno koriščenju evropskih projektov, so podprli Slovensko gospodarsko združenje iz Gorice, ki je bistveno pripomoglo k sodelovanju s Slovenijo, Informest spa in Občina Nova Gorica. Petnajst mladih Slovencev in Italijanov je tako že pripravljenih nuditi svojo pomoč vsem podjetjem in ustanovam, ki

bodo delovali v čezmejnem in mednarodnem območju. "Zaradi različnosti - je na srečanju z novinarji povedala Gigliola Paviotti, ki je projektu sledila od vsega začetka - ki jih kljub fizični bližini imata Italija in Slovenija na raznih področjih čezmejnega prostora, je pomembno, da so se te pobude udeležili predvsem mladi z obeh strani meje. S soočanjem različnih partnerjev, ki sodelujejo pri tem projektu, se bo lahko ustvarilo skupno znanje v čezmejnem prostoru." To je nov in važen izziv, predvsem zaradi novih predpisov in načel, ki jih zahteva globalizacija. Mnenje profesorice Paviottijeve je potrdila tudi ena izmed tečajnikov Sara Tesi, ki je z navdušenjem opisala dobre odnose med študenti različnih narodnosti in izrazila gotovost, da se bodo te vezi obnesle tudi v morebitnem bodočem skupnem delu. Kakor smo omenili na začetku, je bila ta pobuda edinstvena, kajti se od ostalih pobud razlikuje predvsem zaradi organizacijskega konteksta, ki zaobjema dve državi. Poleg tega pa je tečaj nastal kot odgovor na veliko povpraševanje figure "evrosvetovalca", ki je nujna tako na slovenski kot na italijanski strani.

Sodelovanje šol z obeh strani meje

10. Srečanje srednješolskih gledaliških skupin

Pokrajina Gorica, A. Artisti Associati in Šolska upravna služba v Gorici prirejajo v letošnjem šolskem letu v sodelovanju z občinami Gorica, Gradišče ob Soči, Gradež, Krmin, Tržič, Štarančan in mestno občino Nova Gorica 10. Srečanje srednješolskih gledaliških skupin. Natečaja se udeležujejo dijaki višjih šol na območju go-

riške pokrajine in srednjih šol na območju severne Primorske. Srečanje poteka od 9. do 14. t.m. na obeh straneh meje. Sodelovalo bo 8 skupin, in sicer 6 iz Italije in 2 iz Slovenije. Uradni začetek srečanja je bil 9. t.m. zvečer v Kulturnem domu v Novi Gorici. Zaključni večer pa bo v soboto, 14. maja, v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici.

Slovenska skupnost: sestanek v Doberdobo

Obraznava konkretnih krajevnih problemov

V sredo, 4. maja, se je sestala doberdobska sekcija Slovenske skupnosti. Vodni pozdrav je prisotnim somišljenikom in deželnemu svetniku Mirku Špacapanu podal pokrajinski predsednik SSK za Goriško Ivan Černič. Sledilo je poročilo načelnika svetniške skupine Skupaj za bodočnost Daria Bertinazzija. Orisal je delovanje skupine od volilne kampanje 2004 do zadnje seje občinskega sveta 18.1.2005 in predstavil glavne težave v občini Doberdob. "Sodelovanje s skupino Nova obzorja je zgledno sodelovanje dveh skupin, ki izhajata iz različnih političnih in tradicionalnih korenin," je poudaril; "čeprav nismo dospele prvi na cilj, smo zdaj močnejši in trdnjši". Največji pomen je posvetil obravnavi novega regulacijskega načrta, proti kateremu so občani navalili na desetine amandmajev. Glavne problematike so pri tej točki kmetijstvo, obrtna cona in širitev zidljivih površin v Dolu. Bertinazzi je razložil, da je svet na zadnji občinski seji razpravljal o zvišanju davkov na zidljiva zemljišča. Opozicija je bila od vsega začetka proti takemu drastičnemu posegu (za Doberdob in Poljane +57%). Ljudje bodo tako spet prodajali zemljo raje kot plačevati visoke davke. V zvezi z občinskimi objekti je Bertinazzi omenil zastoj pri telovadnici. Absurd je v tem, da so dali zgraditi tako telovadnico, da bodo manj plačali in hitreje dogradili, šolarji pa še čakajo na njeno odprtje. Kritika je padla tudi na nevdržno stanje osnovnošolskega poslopja. Špacapan je orisal delovanje stranke na deželni ravni, njena prizadevanja v korist celotne slovenske manjšine in za boljše

odnose med deželo F-Jk in Slovenijo. Dejal je, da ima SSK po 30 letih še vedno enak smisel za obstoj in da vedno več Slovencev vidi v njej zagovornico svojih pravic. Stranka postaja torej vedno bolj zbirna politična formacija manjšine, ne glede na svetovnonazorsko opredeljenost posameznikov. Obenem se zanima za konkretne probleme ljudi. Kar zadeva občino Doberdob, je npr. prav deželni svetnik sprožil prvo peticijo deželnih svetnikov za zaprtje težkega prometa skozi Dol, kar kaže na to, da je bil tudi pobudnik dnevnega reda, ki je bil izglasovan ob deželnem finančnem zakonu. Deželni odbornik za promet Sonego, ki sicer pripada stranki doberdobskega župana, žal ni pokazal zadosti vneme pri reševanju perečega vprašanja, saj je dokončna rešitev, t.j. sproščen promet po avtocestnem odseku Vileš-Moščenice, v njegovi domeni. Vse druge omejitve so lahko le občasne in peljejo do polovičnih in mestoma slabših potoz, kot npr. obvoz težkega prometa mimo Štivanja. Špacapan je omenil tudi problem izginotja dvojezičnih oznak za zaselke ob državni cesti skozi Dol, kar kaže na to, da jih cestno podjetje ANAS nima več za prava naselja, za katera po zakonu velja omejitev hitrosti. Občinska uprava v Doberdobo bi morala nastopati odločneje, predvsem pa dvojezične oznake spet postaviti, je menil Špacapan. Sledila sta debata in izvolitev tajnika SSK za doberdobsko sekcijo in skupine delegatov za pokrajinski in deželni kongres, ki bosta 13. oz. 28. in 29. maja. Za tajnika je bil izbran Dario Bertinazzi, ostali delegati pa so: Ivan Černič, Aldo Jarc in Romina Pizzo.

Obvestila

SCGV Emil Komel prireja glasbeno-plesni poklon na melodije Walt Disneyevih risank v četrtek, 19. maja, ob 19. uri v KC Lojze Bratuž.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško vabi člane in prijatelje na dvodnevni izlet 21. in 22. maja v Ljubljano (ogled mesta), okolico Novega mesta (Kmetijska šola GRM), v Belo krajino (Metlika-Vinska vigrad) in v druge značilne kraje. Prijave do zasedbe mest na avtobusu na sedežu DSU v ul. Croce 3 ali na tel. 0481 882024 ali pri poverjenikih. Ob vpisu akontacija 40,00 evrov.

Romanje v Medjugorje. Zaradi velikega povpraševanja bomo ponovili 4-dnevno romanje v Medjugorje, in sicer od 10. do 13. junija. Informacije: Darko Durčec (tel. 0481 882395 ali 0481 32121 Trgovina Agrosegmenti na Tržiču, Gradeža, pa tudi iz Červinjana in videmske pokrajine).

Petdeset ur ni dovolj, da bi tečajniki lahko brezhibno dojemali in sporočali v slovenščini. Po končanem tečaju pa se obiskovalci naučijo dovolj, da lahko že prebirajo časopis. Ta rezultat je vsekakor zelo vzpodbuden. Tečajji slovenščine so se zaključili, prostori društva Jadro pa ne ostajajo nikoli preveč časa prazni. Dne 2. maja se je pričel tritedenski tečaj izdelkov s kartonom. Vsi, ki jih ta "umetnost" zanima, se bodo lahko urili s kartonom vsak ponedeljek od 14. do 15. ure. Na sedežu društva Jadro, seveda.

Cestitka

V ponedeljek, 9. maja, je v Sovodnjah praznoval 90. rojstni dan Venček Klanjšček. Prijatelji, ki ga cenijo in ga imajo radi, mu s pesmijo kličejo: "Kol'kor kapljic toliko let, Bog mu daj na svet živet!"

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 13.5. do 19.5.2005)

Radliska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored: **Petek, 13. maja** (v studiu Andrej Baucon): V diskoteki 103 z Andrejem: domače viže, zanimivosti in obvestila. - Iz krščanskega sveta. **Ponedeljek, 16. maja** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: moderna glasba, zanimivosti in obvestila. **Torek, 17. maja** (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem. **Sreda, 18. maja** (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Velikani, a ponižni. - Izbor melodij. **Četrtek, 19. maja**: Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

SKRD JADRO

vljudno vabi na srečanje z istrskim publicistom Milanom Gregoričem,

ki bo predstavil svojo zadnjo trilogijo

POLITIČNI CIKLON NAD ISTRO SLOVENIJA V TESNEM OBJEMU ZAHODNE SOSEDE SENCE NAD OAZO SOŽITJA

Romanj, sedež društva, petek, 20. maja 2005, ob 20.30

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Prvo sv. obhajilo v Štandrežu

V nedeljo, 8. t.m., je pri prisrčni slovesnosti v štandreški župnijski cerkvi prvič prejelo prvo sveto obhajilo pet deklic. To so Karol, Gaja, Lara, Tamara in Valentina. Župljani so jih s tem zanje pomembnim obredom z veseljem sprejeli v vaško evharistično

občestvo. Na fotografiji sta poleg omenjenih deklic še župnik Karel Bolčina in učiteljica Milenka Zavadlav, ki sta jih pripravila na sprejem zakramenta. Šesta punčka (desno zgoraj) pa je obiskovala isto skupino v Štandrežu, k "angelski mizi" pa bo pristopila v drugi župniji.

Kratke**Trije slovenski kulturni dogodki v Pragi**

Dan pred uradnim odprtjem 11. mednarodnega knjižnega sejma v Pragi se je Slovenija 4. maja letos v mestu ob Vltavi predstavila z ulično predstavo Rozinteatra pred vilo Porthemka. Kot poročila Slovenska tiskovna agencija, so v vili odprli razstavo "3xSlovenija", ki jo je pripravilo slovensko ministrstvo za zunanje zadeve in s katero so predstavili ustvarjalnost pesnika Srečka Kosovela, arhitekta Jožeta Plečnika in sodobno slovensko stripovsko produkcijo; v gledališču Viola pa sta uglasbeno poezijo Svetlane Makarovič interpretirala Janja Majzelj in Joži Šalej. Sloveniji je bila na knjižnem sejmu, kjer je bil prisoten tudi slovenski minister za kulturo Vasko Simoniti, namenjena osrednja pozornost. Gostovanje je potekalo v okviru programa dvostranskega sodelovanja na področju kulture, kot častna gostja pa je bila Slovenija v Pragi zastopana z branjem, okroglimi mizami, glasbo in filmom. Pri raznih pobudah je sodelovala vrsta slovenskih založnikov in ustvarjalcev: na osrednjem razstavnem prostoru je bilo na ogled več kot 600 izdaj s področja literature, kulture in humanistike. Izšel je tudi katalog v češkem in angleškem jeziku.

Ivo Pogorelič v Kulturnem domu Nova Gorica

V torek, 24. maja, bodo ob 20.15 v veliki dvorani Kulturnega doma Nova Gorica ekskluzivno imeli v gosteh Iva Pogoreliča, izvrstnega pianista svetovnega slovesa, ki se bo goriški publikki predstavil prvič, v Sloveniji pa je zadnjič koncertiral leta 2002. Program: Frederic Chopin, Aleksander N. Skrjabin, Sergej V. Rahmaninov. Cena vstopnice: 10.000 SIT. Predprodaja vstopnic vsak delavnik med 8. in 15. uro na blagajni Kulturnega doma Nova Gorica, tel: (00386) 05 335 40 16.

Mladinska knjiga: novosti v zbirkah Klasiki in Veliki večni romani

Založba Mladinska knjiga je 4. maja predstavila dve novi knjigi. Po poročanju STA je zbirko Klasiki Kondorja obogatila knjiga s štirimi naslovi Konfucij, Mencij, Nauk o sredini, Veliki nauk, v kateri se skrivajo "misteriozne zadeve", predstavljajo pa temelj kitajske civilizacije, literature in filozofije. Vsa štiri besedila je na novo prevedla Maja Milčinski, ki je prispevala tudi spremeno besedo in opombe. Drugo delo je roman francoskega razsvetljenca in enciklopedista Denisa Diderota Fatalist Jacques in njegov gospodar. Ponatis več kot 50 let starega preveda Janka Modra je dobil mesto v zbirki Veliki večni romani, spremeno besedo je prispevala Katarina Marinčič.

Prof. Lenček počiva v rodni zemlji

Kakor smo napovedali v spominskem članku meseca februarja, so prof. Rada Lenčka, ki je umrl v New Yorku 27. januarja, položili k večnemu počitku v njegovi domovini. Pogrebni obred je bil na Šmihelskem pokopališču v Novem mestu 4. maja 2005. Udeležili so se ga vdova ga. Nina Lovrenčič Lenček z obema hčerkami, drugi sorodniki, prijatelji in slavisti. Ob odprtju grobu se je od pokojnika poslovil njegov prijatelj, dolgoletni predsednik SAZU, akademik prof. dr. France Bernik, čigar nagovor objavljamo v celoti.

Dragi prijatelj!
Vrniti se, vrniti se domov, je bila Tvoja želja. Zadnja in največja želja, ki se je danes izpolnila. Tujina spodbudi in stopnjuje hrepenenje po domovini. Čim dlje od doma, tem močnejše je hrepenenje, tem silovitejša je želja po prijaznem, varnem zavetju. Pri Tebi, Rado, svetovno znanem in priznanem slavistu, kulturnem zgodovinarju in tenkočutnem preučevalcu jezika, je imelo hrepenenje po domu poseben pomen. Tvoj dialog z domom in domovino v dneh, ko si se poslavljaval, je bil tak, da mu globine ne moremo izmeriti. Človek in dom, ta dvojina, o kateri si znanstveno razmišljal že dolgo predtem in o njej napisal eno svojih najtehtnejših razprav, Te je v zadnjih trenutkih v celoti prevzela. Zarisala je obzorje, v katerem se Ti je ponovno, ne vem že kolikoli, odvil film bridkega in hkrati lepega življenja, od rojstne Mirne na Dolenjskem, Novega mesta in Ljubljane do Trsta in Gorice, od Chicaga, Cambridgea do New Yorka, kjer si se ustalil in domala štiri desetletja z vso umsko energijo nesebično služil znanosti. Dom, v katerega si se v zadnjih dneh in tednih v mislih vračal, je bila Tvoja Nina, obe hčerki, vsi Tvoji najbližji, živi in mrtvi, ne nazadnje lepota dolenjske pokrajine, po kateri si hrepenel, odkar si jo moral zapustiti. Ti in Tvoj dom, ta dialog, ki si ga vodil, preden si odšel, je bil v resnici poskus, da bi še enkrat dosegel bližino, intimno bližino, da bi uresničil ljubezen, vrednoto vseh vrednot.
Ko se poskušam vživeti v Tvoje zadnje trenutke, domnevam, da si takrat že čutil drugače od nas in si v koncu videl začetek, zaslutil si skrivnost bivanja, nisi pa mogel, kot ni mogel in ne bo mogel nihče, izreči zadnje besede, o kateri pravi Cankar, da bi nam povedala, "kar je edino vredno in potrebno povedati".
Z dobro mislijo spremljamo danes, dragi Rado, Tvojo vrnitev k nam in Tvoj odhod v večno domovanje.
France Bernik

Goriška Mohorjeva družba: nova knjiga Tatjane Rojc**Žuboreča pripoved o slovenski poeziji v evropskem okviru**

Goriška Mohorjeva družba je prejšnji teden predstavila v Gorici in Trstu novo knjigo slovenistke Tatjane Rojc z naslovom *Pogledi na nove razsežnosti slovenskega pesništva od Prešerna do Kosovela*. Študija vsebuje razmišljanja, ki so nastala v obdobju med 100-letnico rojstva in 80-letnico smrti kraškega pesnika, ter razčlenja nekatere vidike slovenske poezije, ki sta ji Prešeren in Kosovel do danes najbolj razpoznavna mejnika. Knjiga ni posvečena le ljubiteljem slovenske lirike, ampak na splošno vse slovenske književnosti in kulture. Njeno dragocenost pa predstavlja zlasti primorski zorni kot. V svojem izvajanju želi prof. Rojčeva opozoriti na "nekatero arhetipske valence, ki so prerasli v bistveno komponento slovenskega pesništva vse do Kosovela" ter dejansko slovensko poezijo postavili v središče evropskega dogajanja. Študija, ki jo je avtorica posvetila spominu na umrlega očeta, izhaja tudi iz Kosovelovih estetskih analiz, "v katerih je pesnik kljub svoji mladosti pokazal presenetljivo dovršenost" in izpričujejo pesnikovo intelektualno in duhovno širino.

PREDSTAVITEV V GORICI

Goriške predstavitev v galeriji Ars na Trnavniku 5. maja se je udeležilo kar lepo število ljudi; posebno razveseljivo je bilo videti med njimi nekaj študentov in profesorjev z naših šol, pa tudi generalnega konzula RS v Trstu Jožeta Šušmelja. V imenu založbe je msgr. Oskar Simčič uvodoma povedal, da je javnost lani lepo sprejela avtoričin pregled zgodovine slovenskega slovstva v italijanskem jeziku *Le lettere slovene dalle origini all'età contemporanea*. Z drugo knjigo pa je prikazala, kako se pesniki bogatijo, ko stopajo skozi okna, ki

so jih drugi odprli, in še sami kaj novega doprinejajo. Pesnik Miroslav Košuta je v svoji prodorni analizi ugotovil, da delo *Lettere slovene* žal ni doživelo kritične presoje in strokovne ocene, ki bi jo sicer zaslužila v letu, ko je Slovenija uradno stopila v EU. Posebna vrednost omenjenega dela in nove študije pa je v tem, da gre za delo profesorice, ki predava na vseučiliščih v Trstu, Vidmu, Gorici in Rimu. Nova knjiga silil vsakogar, ki jo vzame v roke, k temu, da po branju začuti potrebo jo znova prebrati, je po-

benikov. Kam gre slovenska literarna kritika, se je na glas vprašal Košuta. In še: kaj je s tistimi, ki sestavljajo slovenska šolska berila? Gruden je namreč pesnik preganjan in izganih, zato po sporočilu verjetno ni več aktualen. Po drugi strani, je pripomnil govornik, pa italijanska državna televizija snema zgodovinsko sporne filme o istem obdobju. "Kaj mislimo doseči s tem, da z molčimo določene dogodke in pesmi?"

Rojčeva ponuja sočno in žuborečo pripoved, ki nas lahko

vsi slovenski pesniki, ki jih je vredno postaviti v širši evropski okvir. Slovenska poezija namreč nudi izjemno duhovno širino, ki uvršča Slovenijo med najbolj ugledne evropske narode. "V EU nismo stopili 1. maja lani, v njej smo bili že dolgo prej!" Na koncu se je razvila zanimiva debata, v katero je posegel tudi gen. Konzul, ki je iskreno čestital avtorici in založbi za "dragoceno knjigo, ki kaže intelektualno moč zametcev."

PREDSTAVITEV V TRSTU

Podobno praznično vzdušje je bilo čutili tudi naslednjega dne, 6. maja, ko so najnovejše delo Tatjane Rojc predstavili v Tržaški knjigarni. Že uvodne besede upravitelja tega našega kulturnega hrama Igorja Starca so nakazale prazničnost in pomen dogodka, ki ga je s staljša založnice podčrtal tudi Marko Tavčar. O pomenu in sporočilu tega najnovejšega dela Tatjane Rojc pa je prisotnemu občinstvu utemeljeno in razčlenjeno spregovoril

Foto DPD

vedal Košuta. V obravnavi problemov namreč avtorica ne ostaja v običajnih slovenskih okvirih literarne zgodovine. Naravnost pretresljivo in ganljivo si Kosovelovi citati, v katerih komaj 20-letni pesnik natančno ocenjuje sodobnike, npr. Gradnika in njegovo ljubezensko poezijo. Pesnik iz Medane namreč tedaj še ni doživel pravega priznanja, saj je bil "strasten in vsekakor tuj ljubljanski mu, močvirskemu ambientu." Kljub temu ostaja v naslednjih rodovih slovenskih lirikov vse do danes eden najbolj priljubljenih vzorov. Obratno se je zgodilo z Igom Grudnom, ki ga je Kosovel opredelil za impresionista in spretnega verzifikatorja. Pesnik iz Nabrežine je žal izgubil iz današnjih šolskih uč-

nosi od strani do strani. Ta pogled nazaj nam pomaga, "da se zamislimo v bogato skromnost slovenske tradicije," je še povedal tržaški pesnik.

Tatjana Rojčeva se je na poseben način zahvalila vsem pri "družini" Goriške Mohorjeve družbe, saj je bilo "sodelovanje z založnikom izredno konstruktivno, kar je prava redkost." Počaščena je, da je o njeni "skromni knjigi" kot boter spregovoril gotovo "največji slovenski pesnik povojnega Trsta". Poezija je enigma, je rekla. V tej luči lahko beremo naše lirike od Prešerna do Kosovela in Košute, ki so vsak zase ne le poeta natus, ampak tudi poeta laureatus. Preroško vlogo pesnika, ki jo je v Pevcu nakazal pesnik iz Vrbe, so sprejeli nase

pesnik in komparativist Miroslav Košuta, ki je tudi tržaški srenji razpredel svoja razmišljanja. Sama avtorica pa je pojasnila ozadja nastajanja tega svojega dela ter v slovenščini in italijanščini pojasnila, kaj ji pomeni poezija in zakaj se ji zdi, da so dela mnogih slovenskih pesnikov taka, da nedvomno pomenijo veliko duhovno bogastvo ne le za slovenskega bralca, ampak imajo gotovo evropski in mednarodni pomen. Lep večer, ki je bil za marsikoga nekakšen posreden poziv, da vzame v roke pesniško zbirko Prešerna ali Kosovela, Murna ali Gradnika in Grudna ali kakega sodobnika in si privoščiči kak verz ali celo pesem kot nekakšen priboljšek za dušo.

Koncert v župnijski cerkvi v Pevmi**Žlahten spomin na Vinka Vodopivca**

Vsoboto, 7. maja 2005, smo se na Goriškem s koncertom Vodopivčevih skladb spomnili priljubljenega primorskega skladatelja. Koncert je bil v župnijski cerkvi v Pevmi, priredili sta ga Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta in Združenje cerkvenih pevskih zborov iz Gorice. Program, ki ga je izdelala in predstavila tržaška zveza, je obsegal skladbe za soliste in zbor ob orgelski oz. klavirski spremljavi. Posamezne sklope so povezovale pretežno recitativno uglasbenih besedil M. Elizabete Kremžar. Koncert so oblikovali Eleonora Matjašič (sopran), Lara Komar (mezzosopran), Aleš Petaros (tenor), Damijan Locatelli (bas bariton), Komorni zbor pod vodstvom Adija Daneva, organist Tomaž Simčič in recitator Aleksij Pregarc. Spored je povezoval Marko Tavčar. Na začetku je predsednica Združenja cerkvenih pevskih

zborov iz Gorice Lojzka Bratuž izrekla dobrodošlico tržaški zvezi, vsem izvajalcem in še posebej dr. Zorku Hareju, prof. Adiju Danevu in predsedniku Zveze cerkvenih pevskih zbo-

govoril glasbenik dr. Zorko Harej, nekdanji predsednik tržaške ZCPZ. Zaustavil se je ob tipičnih aspektih Vodopivčevega glasbenega opusa ter izpostavil njegove osnove. Poudaril je neprecenljive Vodopivčeve zasluge za cerkveno petje na Primorskem in omenil štiri znamenite pesmarice GMD. Harejeve misli so bile primeren uvod v sam koncert. Najprej smo poslušali pesmi Božji sen na zemljo pada in Da-

sem ti storil (bariton in zbor), Mojo srčno kri skropite (tenor in bariton), Zdravnici (zbor), Mariji (bariton) in Ti sam Gospod (tenor in zbor). Četrtemu sklopu, ki so ga sestavljale solistične skladbe Moj zveličar (sopran), Velikonočni zvonovi (tenor in bariton) in O, da imeli bi (alt) je sledila še zelo znana postna pesem Pod oljkami (zbor).

Vsi izvajalci so zelo jasno in občuteno odigrali svojo vlogo. Poleg solistov, zbora, organista in recitatorja je tu imel seveda vodilno vlogo dirigent Adij Danev, ki je v mestoma zelo osebni interpretaciji dogavno podal predstavljena glasbena dela. Muzikalno je celoten koncert izvenel zelo prepričljivo. Številni poslušalci so lahko pod slikovitimi freskami Toneta Kralja živo podoživeli in občutili vso izrazno moč Vodopivčeve glasbe. Vse izvedene skladbe so objavljene v Vodopivčevi pesmarici z naslovom Solistične skladbe in s podnaslovom Samospetvi, dvospevi in pesmi za solo in zbor (Trst, 2003). Tovrstne pobude so hvalevredne in jih topla pozdravljamo.
Andrej Bratuž

Foto DP

rov iz Trsta Marku Tavčarju. Izrazila je priznanje tržaški zvezi, ki je predlanskim izdala pesmarico Vodopivčevih skladb in dala pobudo za ta koncert. O Vinku Vodopivcu je nato spre-

nes odprto je sveto nebo (zbor), Sveta Devica v tempelj je šla (sopran in alt) in Marijinemu Srcu (tenor). Sledili sta Najlepši trenutki (zbor) in Biser (sopran in alt), v tretjem sklopu pa Kaj

Kratke

Zakon 482: raba manjšinskih jezikov v javnih upravah

Deželni odbor Furlanije-Juljske krajine je na zasedanju dne 29. aprila letos izdal odlok v zvezi z izvajanjem zakona št. 482/1999. Podrobneje se dokument nanaša na 9. in 15. člen omenjenega zakona, s katerima se omogoča uporaba priznanih manjšinskih jezikov v javnih ustanovah. Z letom 2003 je namreč država prepustila izvajanje vsebine teh dveh členov deželni sami, ki lahko oz. mora sedaj v najkrajšem času oceniti predložene projekte. Odlok navaja kriterije in smernice, s katerimi bodo pobude obravnavane. Dokument obenem določa, da se bo deželni aparat za opravljanje te naloge posluževal že obstoječih organov na deželni ravni, to je ARLeF-a za furlansko manjšino in deželne Posvetovalne komisije za slovensko manjšino pa za našo stvarnost.

Prispevki so namenjeni javnim ustanovam (občine, gorske skupnosti, zdravstvene enote in trgovalne zbornice), ki se odločijo za odprtje uradov, v katerih se lahko občani izražajo v svojem jeziku; v zvezi s tem so lahko ustanove deležne prispevka tudi v izobraževalne namene svojih kadrov (npr. organiziranje tečajev), za uporabo prevajalskih služb (kar lahko omogoči uporabo manjšinskih jezikov na zasedanjih organov krajevnih uprav), za promocijo in splošno spoznavanje zakona 482 in tudi za posege v toponomastiki in postavljanju tabel.

Poleg teh namembnosti predvideva dežela za tekoče leto še nekatere nove smernice v pomoč krajevnim upravam, kot npr. izdelavo spletnih strani v manjšinskih jezikih, oglaševanje v institucionalne namene s tiskom ali radijskimi in televizijskimi programi prav tako v jezikih manjšin, ki jih zakon št. 482/1999, opravi marsikateri poseg v korist vidljivosti slovenskega jezika, in to ne glede na omejitve ozemlja, kot ga pa predvideva zakon št. 38/01 in zaradi katerega ostaja veliko sredstev neizkoriščenih. Deželno tajništvo SSK ob koncu še sporoča, da je rok za predstavitev prošnje 31. maj in da bodo pri pristojnih deželnih uradih (Služba za jezikovne in kulturne identitete) v naslednjih dneh na razpolago tudi tozadnevni obratci.

Ob mednarodnem dnevu knjige: predstavitev pravljic Anamarije Volk Zlobec z ilustracijami Magde Starec Tavčar v Barkovljah

Ob mednarodnem dnevu knjige je Slovensko kulturno društvo Barkovlje priredilo v torek, 3. maja, za otroke iz barkovljanskega vrtca in osnovne šole F.S. Finžgar predstavitev knjige pravljic Anamarije Volk Zlobec in ilustratorke Magde Starec Tavčar. O srečni hišici in druge pravljice, ki je na začetku leta izšla pri Goriški Mohorjevi družbi. Malčki in učenci očitno dobro poznajo društvene prostore in dušo kulturnega snovanja v Barkovljah, gospo Vero Poljšak, ki je uvedla srečanje, saj so bili povsem sproščeni in domači ter so se pristrčno pogovarjali z gosti. V imenu založbe je Marko Tavčar povedal, kako in zakaj so v Kataloniji začeli obhajati "dan knjige" ter kako se je ta zamisel razširila tudi v druge države. Pogovor z avtoricama Anamarijo Volk Zlobec in Magdo Starec Tavčar pa je bil priložnost, da so otroci izvedeli, kako in zakaj nastajajo pravljice in ilustracije. Pravljicarka Anamarija Zlobec je pojasnila, da je v sebi že od svoje mladosti čutila veselje do pripovedovanja in pisanja pravljic in zgodbic, kar je lahko razvila tudi v razredu, ko je poučevala. Pisanje pravljic pa je označila kot zelo zanimivo in učinkovito način posredovanja določeni vrednoti. Avtorica ilustracij pa je povedala, kako snov za svoje risbe večkrat črpa prav iz domačega barkovljanskega okolja, kar je seveda vzbudilo zanimanje malih obiskovalcev.

Kako otroci doživljajo pravljice, pa je bilo jasno, ko je Tomaž Susič doživelo in interpretacijsko zelo učinkovito podal pravljico Zajček Horuk, medtem ko sta Lucija Tavčar in Marja Feinig branje obogatili s preprostimi, a učinkovitimi lutkami, s katerimi sta animirali pripoved, da so zlasti najmlajši prisluhnili z odprtimi usti.

Zaživelo je tako sporočilo te najnovejše zbirke pravljic priljubljenih domačih avtoric, ki bosta, kot sta zaupali udeležencem otroške urice, gotovo še sodelovali in nam ponudili še kako novo svoje delo.

Kot smo omenili, so v torek, 3. maja, v Narodnem domu v Trstu potekali dve dni simpozija, ki sta imela za cilj splošno spoznavanje zakona 482 in tudi za posege v toponomastiki in postavljanju tabel.

Kdo se skriva za objestnimi "nočnimi pohodi" na zavod Jožef Stefan?

Foto Kroma

Foto Kroma

Narodni dom

Celodnevni simpozij o Evropi

Velika dvorana Narodnega doma je bila v sredo minulega tedna prizorišče simpozija z naslovom Dom Evropa - Casa Europa. Zamisel za to študijsko srečanje se je porodilo dvema zamejskima kulturnima delavcema, ki sodita eden v slovenski kulturni krog, drugi pa v italijanskega; ta razlika pa je bila njima pretveza, da skupno razmislita o našem skupnem evropskem prostoru. Dejanski povod, ki je Veroniko Breceelj, profesorico na znanstvenem liceju France Prešeren, in Giovannija Leghissa, profesorja filozofije na tržaški univerzi, vodilo k zamisli tako široko zasnovanega simpozija, je bilo vzdusje, s katerim je naše mesto lani proslavljalo shod alpincev, se pravi s številnimi oziroma s skorajda neskončnim številom italijanskih trobojnic, medtem ko je popolnoma prezrlo drugo, objektivno vzeto, epochalno zgodovinsko širitve Evropske unije na vzhod. Da ima ozkosrčni, okameneli Trst še danes raje Mamellijevu himno od Beethovne Ode radosti, je vsem jasno, vendar "današnje srečanje ni nikakršen izziv, saj želimo le izraziti naša prepričanja in složno razmisliti, kaj je skupna Evropa, kdo smo mi v tem skupnem domu, kako ustvariti skupni predstavitveni svet, v katerem lahko

sobivata enotnost in različnost", je poudarila v uvodnem pozdravu Veronika Breceelj. Študijsko srečanje je priredila Narodna in študijska knjižnica pod pokroviteljstvom krovnih organizacij SKGZ in SSO. Predsednik upravnega sveta NŠK Viljem Černo je v svojem kratkem pozdravu posredoval sredinemu

osebno doživljanje procesa širitve, obenem pa tudi poglobljen razmislek o tem, kako ta proces vpliva na dediščino lastne identitete. Pisatelj in germanist Claudio Magris je s kopicco literarnih likov ponazoril zapletenost pojavnosti osebnosti; slednja je v zadnjih dveh stoletjih zadobila pluralno obliko (ideološko, versko,

nevarnostjo, ki po eni strani teži k pretiranemu spominjanju lastnih zgodovinskih korenin, po drugi pa vodi k popolni amneziji: s tema dvema ekstremoma moramo živeti in nenehno iskati ravnotežje med enim in drugim. Rovattijev slovenski kolega Dean Komel se je podal v pojem interkulturalnosti, ki je zanj ne toliko trajnost kulture pogovora, kolikor vztrajnost razgovora o kulturi. Popoldansko študijsko zasedanje je uvedel prof.

Giovanni Leghissa in poudaril, da je evropski pojem nekako še "in progress". O možnostih in mejah dialoga je razmišljala rusist Ivan Verč, asistentka na koprski univerzi Matejka Grgič je razglabljala o evropski integraciji z zornega kota filozofije jezika, medtem ko se je profesor in tržaški kulturni delavec Roberto Dedenaro lotil razmerja med italijanske govorečim Trstom in slovensko književnostjo. Direktorica Galerije sodobne umetnosti iz Celja Alenka Domljan je občinstvu predstavila nerožno politiko, s katero se domači državniki lotijo slovenskega kulturnega potenciala. Celodnevni posvet je sklenil svojevrstni poseg tržaškega umetnika Franka Vecchieta, s katerim se je podal v srž položaja današnje umetnosti, ki je podobno kot naše življenje podvržena globalizaciji: pozabiti pa ne smemo, da bo umetnost preživela le, če se bo z drugačnostjo soočala.

Foto Kroma

simpoziju primeren podnaslov, ki je hkrati lahko tudi želja slehernega pripadnika EU: "Vrniti Evropejca Evropi!" Kompleksnost evropskega prostora, predvsem pa njegovega najglobljega pojma so izčrpno zrcalili med seboj tematsko različni posegi predavateljev, ki so vsak s svojega gledišča (jezikovnega, filozofskega, književnega) prispevali

politično, spolno, kulturno) in nova Evropa, ki je lani nastala, mora tako zasnovano osebno oz. osebnosti, posameznega štiti. Slovenski pisatelj Drago Jančar je poudaril, kako je nezaupanje med vzhodnimi in zahodnimi sosedi še opazno, vendar nakazal je tudi edino rešitev v slozni gradnji skupne evropske hiše. Filozof Pier Aldo Rovatti je svaril pred dvojno

IG

Združeni zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov Trst v Idriji

Romarski izlet v znamenito mesto rudnikov

Lepo in toplo je bilo v nedeljo popoldne, 1. maja, ko so se zbirali pevci združenega zbora Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta na Opčinah, da bi se udeležili vsakoletnega romarskega izleta, ki ga prireja zveza za zveste in poštvovalne člane zbora. Tokrat so se odločili za Idrijo, ki na ta dan praznuje svojega farnega zavetnika, obenem pa tudi obletnico posvetitve cerkve.

V prvih popoldanskih urah je avtobus odpeljal z Opčin proti Bazovici, kjer so čakali ostali pevci iz mesta s častnim kanonikom g. Marijem Gerdolom. Pot nas je vodila naprej na mejni prehod Pesek, kjer se je pridružil zborovodja Edi Race. Odtod smo se po avtocesti med bujno naravo, odeto v pomladno preobleko, pripeljali do počivališča Lom za krajši postanek in osvežilno pijačo. Prijeten je bil pogled na živopisne odtenke barv, ki so krasile okolico z izstopajočimi cve-

točimi krošnjami dreves, ki so kraljevale sredi zelenja. Zapustili smo avtocesto in preko Logatca prišli v Hotederšico, kjer so še vidni ostanki nekdanje rapalske meje z napol porušeni strazarnicami. Med travniki se je pot vila do Godoviča, kjer se je pričela vijugasto spuščati v dolino Idrije in naprej do Divjega jezera, kjer so ribiči potrpežljivo čakali na ulov. Še nekaj poti nas je ločilo do cilja in že smo bili v Idriji.

Tu nas je sprejel prof. Tomaž Pavšič, nekdanji konzul v Trstu, ki je že čakal, da bi se z nami sprehodil po rodnem mestu in razkazal njegove zanimivosti ter obenem podal zgo-

dovinske značilnosti tega kraja, ki se je razvil z odkritjem rude, ki je dala pečat njegovemu razcvetu. Najprej smo postali na mestnem trgu, ki je v obnovi. Tu je nekdanj stala cerkev sv. Barbare, zavetnice rudarjev, zgrajena okrog leta 1670. V drugi svetovni vojni je bila delno porušena v bombnem napadu, dokončno pa odstranjena leta 1948. Od tod je lepo viden zvonik božjepotne cerkve sv. Antona na Gori. Mi pa se napolnimo skozi prehod na trg sv. Ahacija. V tem prehodu, kot nam je povedal prof. Pavšič, je bil "magazin"-skladišče za živež, kjer so rudarji v času Avstrije prejeli delno plačilo za svoje delo v živežu

(žito ali moko). Na zunanjem delu stavbe je marmornata plošča, ki spominja na učiteljico, ki je odprla prvo šolo čipkarstva, Ivanka Ferjančič (1850-1879); kljub rani smrti je ponesla svoje znanje te stroke tudi izven ožje domovine, v Avstrijo. Na poti proti gradu smo za kratek čas postali pri hiši prvega zdravnika rudarjev, nameščenega v času Marije Tezije, po imenu Joannes Scopolii. Bil je raziskovalec, botanik, naravoslovec in še kaj. Napisal je več razprav in knjig; odkril je rastlino, iz katere izdelujejo zdravilo, ki nosi njegovo ime, "Scopolamin". Po strmi poti smo prišli na grad, kar v strogem pomenu besede ni bil. V bistvu je tu rudniška uprava, kateri je načeloval baron, tu je bilo tudi skladišče za živostre-

brno rudo. Sedaj je ta trg v lasti muzeja, ki ima v njem stalno razstavo rudniške dejavnosti, obenem so tu prostori tudi za druge kulturne prireditve. Nedaleč je cerkev sv. Trojice iz leta 1500; lepo ohranjena s steklenimi barvnimi okni, delom umetnika Lojzeta Čemažarja. Bližal se je čas počastitve zavetnika župnije sv. Jožefa delavca, obenem tudi 36-letnice posvetitve cerkve, ki jo je opravil tedanji koprski škof Jenko. Še prej pa ob poti kratek ogled prve Realce s slovenskim učnim jezikom, odprte leta 1901. Nazadnje je sledila večerna sv. maša, ki jo je daroval naš spremljevalec g. Marij Gerdol. V pridigi se je navezal na praznik dela in izpostavil dve poglobljeni hibi sedanega časa. Prvič: veliko številno brezposelnih ljudi, drugič: po obratno zlo tistih, ki si ne privoščijo niti časa za družino in se z delom preobremenjujejo. S tem početjem si zapravljajo normalno, zdravo

družinsko življenje, vzgojo otrok, kar povzroča hude družinske stiske. Daritveni obred je spremljal združeni zbor ZCPZ pod vodstvom Edija Race, ob orgelski spremljavi Davorina Starca. Ob koncu sv. maše se je domači župnik in dekan g. Blažič zahvalil za obisk in počastitev zavetnika sv. Jožefa; združeni zbor ZCPZ pa je s pesmijo "Vigred po zeleni halji" Vinka Vodopivca sklenil daritev. Po maši smo bili povabljeni v župne prostore na osvežilno pijačo in druge dobrote, ki so jih naredile pridne roke domačink; in že je prišel čas odhoda. Kar nekaj vijugaste poti je bilo pred nami, preden smo dospeli na postojanko, kjer se je zaključil ta romarsko-izletniški dan na turistični kmetiji v veseli družbi ljudi, ki ljubijo petje, materino besedo in kulturo, ki so jo s trdom skozi burna leta polpretekle zgodovine ohranjali naši predniki.

Pavel Vidau

Pogovor Jože Wakounig

Konferenca brez konsenza?

Petkova napovedana konferenca o konsenzu na Dunaju je bila slabih 12 ur pred začetkom odpedovanja. Namesto srečanja na Dunaju so se koroški politiki odločili, da bodo raje nagovorili ljudi z informativnimi sestanki po koroških občinah. S tem pa je dejansko propadel koncept, ki ga je skušal udejanjiti kancler Schüssel. Predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev (NSKS) Jožeta Wakouniga smo vprašali za mnenje o razpletu konference.

No, konferenca sicer ni propadla, vendar je do takega razpleta prišlo predvsem zato, ker se je za to zavzela vodilna koroška trojica Haider-Strutz-Ambrozy. Slednji niso iz različnih razlogov želeli, da bi bil kancler Schüssel bil uspešen z reševanjem vprašanja dvojezične topografije na Koroškem. Haiderjev interes je v glavnem ta, da z netenjem na-

cionalnih čustev in udrihanjem po Slovencih želi ohraniti in pridobiti volivce. Vladajoča koalicija na Koroškem s tem tudi odvrta javnost od hudih ekonomskih in političnih problemov, ki so na dnevnem redu na Koroškem. Čudim pa se temu: kancler Schüssel bo drugo leto predsedoval EU, to je skupnosti 25 držav, glede vprašanja dvojezične toponomastike na Koroškem pa kaže, da je izročil taktiko v roke deželnemu glavarju Haiderju.

Za skupno reševanje vprašanja dvojezičnih napisov se je zavzel tudi sam predsednik Fischer med obiskom v Tinjah... Predsednik Fischer bi bil lah-

ko ob tisti priložnosti bolj pogumen in bolj jasen v zvezi s tem vprašanjem. Preveč se je vprašanju izmikal s splošnimi ugotovitvami. Predsednik mo-

Jože Wakounig

ra biti predvsem moralna avtoriteta, ki opozarja tudi na neprijetne stvari dnevne politike in na nevarnosti za ustavo

države, če se v praksi ne izpolnjujejo tako ustavna določila kot razsodbe ustavnega sodišča. Pred kratkim smo gostili tudi južnotirolskega evropskega poslanca Zelenih, ki je ugotovil, da bi se kaj takega celo v Italiji ne zgodilo: v Italiji so razsodbe ustavnega sodišča pač svete. Za uresničevanje teh določil je pristojna vlada, posredno pa dežela. Skrajno neodgovorno se mi zdi, da bi se sedaj o tem vprašanju razpravljalo na občinskem nivoju, glede potrebe po boljšem ozračju za reševanje tega vprašanja pa moramo ugotoviti, da je glavni krivec za neugodno ozračje pač deželna politika.

Kako pa se NSKS pripravlja na novo situacijo? NSKS podpira v tem času akcijo za postavitev zasebnih dvojezičnih napisov po celi Koroški. Po 15.5. bomo imeli sejo Zbora narodnih predstavnikov, nato pa bomo pripravili neposredne volitve, podobno kot smo jih imeli že leta 1995 oz. leta 2000.

Čaka nas veliko dela, a tega se ne bojimo.

Peter Rustja

Slovenska skupnost podpira koroške rojake

Vladimir Smrtnik kmalu na sestanku pri Illyju

V sredo, 18. maja, bo deželni predsednik Riccardo Illy sprejel predsednika koroške manjšinske stranke Enotne liste.

Mag. Vladimir Smrtnik je pred nedavnim doživel grobo krivico, ko ga je koroški glavar zaradi njegovega političnega udejstvovanja "kaznoval" s tem, da ga je iz Urada za manjšine, kjer je opravljal službo predstojnika, premestil na drug povsem obrobni resor.

Ker je Riccardo Illy dober znanec s koroškim deželnim glavarjem in ker skupaj snujeta načrte za bodočo evroregijo, kjer naj bi manjšine predstavljale lepilo med posameznimi deželami in državami, se Slovenski skupnosti zdi primerno, da Smrtniku

omogoči sestanek s predsednikom dežele Furlanije-Juljske krajine. Tako bo Smrtnik lahko neposredno poročal o dogajanjih na bližnjem Koroškem in seveda podal svoja stališča in mnenja. Mag. Smrtnik pričakuje od guvernerja naše dežele solidarnostno noto, ki bi Jörgu Haiderju dala razumeti, da ima slovenska skupnost na Koroškem prijatelje tudi izven meja Avstrije. Smrtnika bo spremljal deželni svetnik Slovenske skupnosti Mirko Špacapan, ki obenem napoveduje, da bo isti dan ob 18. uri na sedežu stranke v Trstu tudi tiskovna konferenca, kjer bo Smrtnik skupaj s stranko SSK objasniti položaj, v katerem trenutno živi koroška manjšina.

Vsedravnno srečanje Italijanske zveze katoliških tednikov

Ravenna: most med vzhodom in zahodom

Vsedravnno srečanje Italijanske zveze katoliških tednikov je tokrat bilo v Ravenni, in sicer od 5. do 7. maja. Ustaljena praksa narekuje, da tovrstna srečanja potekajo v mestu,

naslov Ekumenski dialog v novi Evropi - Ravenna, most med vzhodom in zahodom. Program tridnevnega simpozija je bil res pester in dokaj naporen, saj so se ob številnih predavanjih zvrstile

svetom pravoslavnih Cerkev nadaljuje: veliko je bilo namreč zanimanje, s katerim je občinstvo sledilo posegom arhimandritov Athenagoras Fasilija, župnika grške pravoslavne Cerkev Svete Božje Matere iz Livorna, in Nilosa Vatopedinosa, nadškofijskega vikarja za Kalabrijo in Sicilijo. Če se je prvi podal v zgodovinski prerez pravoslavnih skupnosti v Italiji, kamor so se sprva zatekale po padcu Carigrada leta 1453, je bil poseg drugega naravn na relaciji vedno bolj plodnega dejanskega sodelovanja med župniki katoliških in pravoslavnih cerkva. Tako sodelovanje pa

mora zaznamovati predznak prave recipročnosti, do katere "danes se ni prišlo": vsekakor je priporočljivo, naj se za tako zblíževanje najprej zavzame

kjer krajevni katoliški časopis praznuje pomembno jubilejno obletnico. Nam sorodni tednik Risveglio Duemila iz Ravenne kar nekaj časa praznuje svojo stoletnico izhajanja, čeprav, kot so nam že prvi dan simpozija gostitelji obrazložili, "časovni razmak je nekoliko daljši, saj ne soupada popolnoma z okroglo številko 100": Risveglio Duemila je namreč začel svojo pot leta 1902 in s časom postal pomembno glasilo ravskega škofijskega in verskega dogajanja. Obenem so simpoziju Fisc (to je italijanska kratica Zveze) pomembna in gotovo prijetna priložnost, da se delegati vseh koncev in krajev apeninskega polotoka za nekaj dni popolnoma zatopijo v stvarnost kraja, v katerem so v gosteh: se pravi v njegovo preteklost, ki se rade volje prevesi v sugestivno iztočnico za razglabljanje o njegovi prihodnosti. Tako je bilo tudi tokrat, saj je srečanje imelo

tudi transke prireditve, kot na primer voden obisk po znamenitih objektih, ki so zaradi svoje starinske in umetniške razsežnosti pod zaščito Unesca, ter koncert ansambla Myricae. Žgoči, skoraj poletni sončni žarki pa niso segli do dvorane, v kateri so se zvrstili najavljeni predavatelji. Rdeča nit, ki je rahločutno vezala med seboj sleherni študijski zasedanja, je bila gotovo speljana v smer globokega dojetanja verske zgodovinske razsežnosti ravske skupnosti, predvsem pa njene vloge kot posrednik med vzhodno tradicijo in zahodnim svetom. Ravnski simpozij je bil tudi dobro izrabljena priložnost, da se ekumenski dialog med rimsko katoliško veroizpovedjo in vzhodnim

podlaga piramidalnih cerkvenih družin, se pravi duhovniki prej kot vatiškanski ter vzhodno patriarhalni vrhovi. Poglobljen pogled v odnos med vzhodom in zahodom Cerkvijo sta podala tudi prof.

Giovanni Cereti in prof. Domenico Tomasetto, medtem ko se je nadškofijski arhivar prof. Giovanni Montanari lotil zgodovinskega družbeno-pastoralnega razvoja Ravenne. Otvoritveno predavanje msgr. Alda Giordana pa je bilo posvečeno evropski ustavni listini, ki bi po njegovem mnenju potrebovala korenito reformo: "V njej je govor o splošnih vrlinah, kot so človekovo dostojanstvo, svoboda, enakost pravic: treba pa je vendar vliti tem pojmom, prepolnim retorike, popolnejšo in globljo vsebino". Zadnji dan srečanja pa je bil bolj poslovlilnega značaja, čeprav je bilo še časa za globok vpogled v razmerje, ki ga katoliški tisk vzpostavlja z ekumenizmom; državno srečanje Fisc pa so sklenili gostitelji, ki so v zadnjem predavanju orisali preteklost in uprli pogled v prihodnost časnikarstva Risveglio Duemila. Če bi iskali kako spodbudno misel, posvečeno stvarnosti naših malih, vendar dragocenih katoliških časopisov, bi jo gotovo dobili v besedah ravskega častnega nadškofa msgr. Luigija Amaduccia, ki je v homiliji pri sv. maši, namenjeni udeležencem srečanja, poudaril, kako se začetna stiska nenaklonjenih delovnih pogojev naših "manjšinskih tednikov"

lahko v prihodnosti spreobrne v radost. "Primerjava s porodiškimi bolečinami ni nikakor tvegana: če je sprva bridkost velika, napoč kmalu nato večno veselje".

Igor Gregori

S 1. strani

Eden najzlahtnejših...

Konkreten način posredovanja zgodovinskega spomina novim generacijam je nadvse pomembno vprašanje, ki ga ne gre podcenjevati. Po drugi svetovni vojni se je na primer po vsej Evropi globoko ukoreninila tradicija slovesnega obeleževanja ključnih datumov, ki so zaznamovali odpor proti nacifašizmu, kar je omogočilo, da se je zgodovinski spomin dobro ohranil v duši vsakega posameznika. Slovesne proslave so postale ključne priložnosti za obnavljanje spomina, istčasno pa so tudi nadvse posebna priložnost, ob kateri starejši generacije posredujejo mlajšim lastne izkušnje in jih pri tem vedno znova opominjajo na ideale, v imenu katerih so mnogi svoj čas darovali življenju. Vse to pa se dogaja v okviru posebnega postopka, ki omogoča, da se lahko vedno znova soustvari specifično emotivno vzdušje, kar je še posebej pomembno, ko skupaj s časom neizbežno odhajajo tudi neposredni pričevalci tistih dogodkov. Praznično vzdušje priprav, vrhunski trenutki slovesnosti same, emotivno nabita glasbena spremljava, plapolanje zastav...

tovrstnih slovesnih proslav, pa naj se le-te odvijajo v krajevnih šolah, mestnih trgih ali pa v prostorih Evropske komisije v Bruslju. Ko bi se le večkrat slišala evropska himna, Beethovenova Oda radosti! Ko bi le mlajše generacije bolj aktivno spodbujali k razmišljanju o razlogih, ki so botrovali nastanku EU, o njenih uglednih ustanoviteljih, o dosežkih dolgega procesa združevanja, o ovirah, s katerimi se EU sooča, o upanju v pravičnejši svet, ki ga združena Evropa vzbuja v izvenevropskih narodih! Vse to bi pozitivno učinkovalo na premagovanje ekstremističnih težej, ki se postopoma vračajo na dan, obenem pa bi pripomoglo k ojačevanju občutka pripadnosti enemu izmed najzlahtnejših projektov v zgodovini človeštva in ki nosisi v sebi potencial, da se postavi kot svetel in pozitiven dejavnik mednarodnega ravnovesja. Dejstvo, da smo Evropejci, nam mnogi v svetu zavidajo, mi pa se te sreče in tega privilegija včasih komajda zavedamo. Naj bo torej Dan Evrope, čeprav z malo zamude, priložnost - če že ne za prireditve slovesnega praznovanja - vsaj za razmislek in konstruktiven pogovor.

Z 2. strani

Potrjuje se...

Odstalega notranjepolitičnega dogajanja omenimo, da je vlada konec prejšnjega tedna sklenila, naj minister za gospodarske zadeve Siniscalco ter minister za socialne zadeve Baccini poskrbita, da se čimprej obnovi delovna pogodba uslužbenecv v javni upravi. Gre za sindikalni spor, ki traja že skoraj pol-drugo leto. Doslej je vlada ponujala 95 evrov mesečnega povška, kar je v skladu s postavkami finančnega zakona, na zadnji seji pa je pooblastila oba ministra, da lahko ponudita nekaj evrov več. S tem se strinja tudi minister za delo Maroni, ki pa opozarja, da je treba vsekakor spoštovati tudi

sklep o odpravi davka Irap, kar med drugim zahteva tudi Evropska zveza, ker je ta davek v kričecem nasprotju z evropsko zakonodajo. Gre za davek na proizvodno dejavnost, ki pa je deželnega značaja. Ta mesec bodo stavkali uslužbeneci javnih prevozov. Zato je treba pričakovati velike težave v železniškem, letalskem in mestnem prometu. Končno ne gre pozabiti na referendum v zvezi z zakonom o zdravstveno nadzorovani zanositvi, ki bo 12. in 13. junija. Gre za vprašanje, ki je že po svoji naravi zelo kočljivo, a postaja še bolj, če pomislimo, da široka javnost pravzaprav niti natančno ne pozna njegove vsebine.

Nov salon z igralnimi avtomati in ruleto

V Tolminu so po osmih letih znova obudili igralništvo

V kletnih prostorih Hotela Krn v Tolminu so v zadnjih dneh aprila odprli nov igralni salon s 74 igralnimi avtomati in eno elektronsko ruleto z osmimi igralnimi mesti. Investicijo, ki je znašala 320 milijonov tolarjev in naj bi se po ocenah investicijskega projekta povrnila v sedmih letih, je izvedla družba Borov gaj, v kateri je zbranih sedem družbenikov.

Namen novega igralnega salona je predvsem popestritev turistične ponudbe v Posočju izven glavne turistične sezone, to je v zimskih mesecih. Družbeniki, zbrani v družbi Borov gaj, ki so začeli o obuditvi igralništva v Tolminu razmišljati že pred štirim leti, so nameravali igralni salon sprva odpreti v prostorih ob sotočju Soče in Tolminke, kjer je pred osmimi leti že delovala igralnica Paradiso. Ker do dogovora z lastnikom omenjenega objekta ni prišlo, so se odločili za obstoječo lokacijo, katere prednost so tudi nočitvene kapacitete v Hotelu Krn, ki poleg restavracije in vse ostale hotelske ponudbe nudi gostom tudi 110 ležišč.

Ministrstvo za finance je družbi Borov gaj koncesijo za odprtje igralnega salona podelilo v januarja 2004, gradbena dela pa so se začela v marcu istega

leta. Po besedah Marjana Mikuža, družbenika iz podjetja Premik.net so trajale priprave na otvoritev salona dve leti, vse skupaj pa je bilo precej naporno. V zvezi z novo pridobitvijo je izpostavil predvsem dejstvo, da je igralni salon prinesel 15 novih delovnih mest, ki so v demografsko ogroženi dolini reke Soče še kako potrebna. Povedal je še, da računajo predvsem na italijanske goste, med njimi tudi na tiste, ki so do zdaj obiskovali hitove igralnice v Novi Gorici in igralnico Aurora v Starem selu pri Kobaridu. V nadaljevanju je poudaril, da "velikemu Hitu" ne morejo biti konkurenčni, lahko pa se bo-

do primerjali z obstoječimi manjšimi igralnimi saloni na Goriškem.

"Vsi družbeniki upamo, da se bo igralni salon izkazal za pravo naložbo, zadovoljni pa bomo, če bo salon dnevno obiskalo več kot petdeset obiskovalcev. V primeru, da bo povpraševanje večje od pričakovanega, pa smo pripravljeni dolgočasno igralni salon dopolniti z dodatnimi sedemdesetimi igralnimi avtomati," je še povedal Mikuž in dodal, da bodo sprva ponujali le igre na srečo, s časom pa bodo ponudbo za goste razširili s koncerti in drugimi dogodki.

Nace Novak

Širjenje dejavnosti Politehnik v Novi Gorici

Odpri center za okoljsko in športno fiziologijo

Visokošolski izobraževalni in znanstveno-raziskovalni zavod Politehnik v Novi Gorici je začel postopek za preimenovanje v Univerzo Nova Gorica, sočasno pa širi svojo dejavnost na nova področja. Tako so 3. t.m. v prostorih Medicinskega centra Vid v Kromberku odprli center za okoljsko in športno fiziologijo. Gre dejansko za laboratorij, v katerem se bodo ukvarjali z raziskavami delovne in športne zmogljivosti v različnih okoljskih razmerah. Svetovalna dejavnost je v prvi vrsti namenjena ljudem, ki se pri svojem

delu srečujejo z neobičajnimi, morda tudi ekstremnimi okoljskimi razmerami. Mednje spadajo predvsem ljudje, ki so izpostavljeni neobičajnim temperaturam, nenadnim temperaturnim spremembam ali pa nenadnim spremembam zračnega tlaka. Taki so, denimo, gasilci, mornarji, peki, delavci v jeklnah in stekelnah, delavci v hladilnicah, piloti, jadralci, balonarji, alpinisti, udeleženci visokogorskih treningov in drugi. Vrhunsko usposobljeno osebe svetuje pri težavah, ki se pojavljajo predvsem pri dehidraciji, utrujenosti in pri aklimatizaciji. Laboratorij bo tako lahko v veliko korist

organizaciji treningov, spremljanju fizične pripravljenosti ekip (moštev) in posameznikov in pri svetovanju za specifična okoljska stanja. Politehnik Nova Gorica na področju okoljske fiziologije sicer že uspešno sodeluje s številnimi slovenskimi in tujimi ustanovami. Dobro polovico sredstev za trinajst milijonov tolarjev vredno naložbo v raziskovalno opremo novega Centra za okoljsko in športno fiziologijo je prispevalo Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, preostali del pa je Politehnik financiral iz lastnih sredstev.

M.

SDGZ Evropski projekt

Povezovanje Trgovinskih zbornic

Slovensko deželno gospodarsko združenje sodeluje kakor partner pri projektu "Chambers of Commerce network for local development in the internal market", ki ga izvaja Trgovinska zbornica iz Trevisa. Projekt je pred kratkim odobrila evropska komisija v sklopu programa Phare Small Projects 2003. Osrednji cilj projekta je ustvariti čim temnejše stike med Trgovinskimi zbornicami, ki delujejo v srednji in vzhodni Evropi, tako da bi lahko povezali v mrežo čim večje število podjetij in podjetnikov.

Izvajanje projekta se je pričelo 20. aprila s tridnevno delavnico v Trevisu. Na njej so sodelovali vsi partnerji projekta, in sicer poleg SDGZ še Deželno

združenje Trgovinskih zbornic v Venetu - Unione regionale delle Camere di Commercio del Veneto - Eurosportello Veneto, Oddelek za tujino trgovinskih zbornic v Venetu, Accoa - Association of chambers of commerce for central Europe iz Gorice, Trgovinska zbornica iz Vratse v Bolgariji, Italijansko-bolgarska trgovinska zbornica, Trgovinska zbornica iz Peča na Madžarskem, Trgovinska zbornica iz Litve, Italijansko-poljska trgovinska zbornica, Trgovinska zbornica iz Bialystoka na Poljskem, Trgovinska zbornica iz Constante in iz Braile v Romuniji, Italijanska trgovinska zbornica v Romuniji ter Italijanska trgovinska zbornica na Slovaškem. Posamezni partnerji so prvi dan orisali z gospodarskega in socialnega vidika deželo, iz kate-

re prihajajo, in nato predstavili delovanje in cilje lastnih organizacij. Drugi dan je bil posvečen obiskom različnih podjetniških okrožij v Venetu kot npr. grozd proizvajalcev športnih rekvizitov v Montebelluni. Osrednja tema debate zadnjega dne delavnice je bila, kako spodbuditi in olajšati spoznavanje novih tržišč in pomagati podjetnikom pri njihovem prodoru na tuje trge. Slovensko deželno gospodarsko združenje bo v projektu prispevalo s svojimi izkušnjami dela na italijansko-slovenski meji in se obenem vključevalo kakor posrednik (preko svojega servisnega podjetja Servis Koper) za delovanje in prodor italijanskih in drugih podjetij na slovensko tržišče. Projekt se bo končal junija s širšim seminarjem, na katerem se bodo posamezni partnerji predstavili podjetjem in podjetnikom iz Veneta in iz drugih sodelujočih držav.

Proizvodnja luksuznih dobrin je vedno v razcvetu

Kaj je za Italijane luksuz? Armani, Ferrari in Dom Pérignon

Nekoč je nek filozof razlagal, da obstaja samo en luksuz, in sicer tisti, ki ga najdemo v medčloveških odnosih. Če se posvetimo bolj zemeljskim analizam, lahko ugotovimo, da neke splošne definicije, kaj so luksuzne dobrine, ni. Ljudje smo namreč zelo različni in imamo zelo različne potrebe, zato popolnoma subjektivno in relativno določimo, kdaj kupujemo po našem mnenju luksuzno dobrino in kdaj nekaj čisto običajnega. Poleg tega pa se definicija, kaj vse je luksuz in kaj ne, v času spreminja. V Italiji je bila nekoč neka luksuzna dobrina nujno neka zelo draga dobrina, to je pomenilo, da ima oseba veliko denarja, to pa je bila seveda posledica neke posebne uspešnosti v družbi. Ko se je blaginja v državi večala, se je spremenila tudi definicija luksuzne dobrine. Potrošniki so bili mnenja, da je luksuzna dobrina ne samo draga, pač pa tudi zelo lepa, kar je pomenilo, da ima oseba tudi izrazit občutek za lepoto. Danes pa so potrošniki še bolj zahtevni. Luksuzna dobrina mora biti draga, lepa in seveda narejena po meri in naročilu potrošnika. Ni nujno, da je neka luksuzna dobrina tudi izredno draga dobrina, vendar navadno zadovoljevanje takih potreb zahteva precejšnje denarne razpoložljivosti. Druga značilnost luksuznih porab je ekskluzivnost: to pomeni, da si je ne morejo privoščiti vsi, in to ne samo z ekonomskega vidika. Luksuzna dobrina nam vedno daje možnost, da izstopamo iz množice potrošnikov. Po splošnem mnenju pa v ka-

tegorijo luksuznih dobrin spadajo drage ure, diamanti in podobne zlatnine, velike jadrnice, obleke zelo uveljavljenih modnih kreatorjev, drago opremljene hiše, vina in umetnine ipd. Če pogledamo storitve, pa so to hoteli s petimi ali šestimi zvezdicami, posebne bančne storitve ipd. Množica dobrin in storitev je zelo pisana.

V Italiji so analizirali, kdo so osebe, ki si trenutno lahko pri-

voščijo kako luksuzno dobrino. Po analizi, ki jo je izdelala ustanova Eurisko, so to tiste osebe, ki zaslužijo najmanj 60.000 evrov neto plače letno. Čeprav vlada v Italiji gospodarska kriza, ki je prizadela tudi te osebe, pa se svojem življenjskemu stilu ne marajo odpovedati. Tako še vedno preživljajo svoje počitnice v ekskluzivnih hotelih, kupujejo nadpovprečno in navadno precej impulzivno, skrbijo, da njihovi otroci obiskujejo

najbolj poznane zasebne šole, vozijo zelo drag avto, imajo dve ali celo tri hiše ipd. Ravno zaradi tega je sektor, ki proizvaja luksuzne dobrine in nudi luksuzne storitve, vedno v razcvetu in skoraj ne pozna kriznih obdobij niti tedaj, ko je svetovno gospodarstvo v krizi.

Ugotovili so še, da se ta elita pri nakupovanju odloča za proizvode, ki imajo posebno znano blagovno znamko, kot so npr. Armani, Ferrari, Dom Pérignon, Valentino, Bulgari in Mercedes. Med oblačili so najbolj cenjene obleke Armani, Valentino, Chanel in Gucci. Najbolj priljubljeni avtomobili so Ferrari, Mercedes, Rolls Royce, Porsche in Jaguar. Tudi nakit in dragi kamni morajo imeti posebno blagovno znamko. Najbolje grede v promet izdelki Cartier, Damiani in Pomellato. Bogatejši Italijani pa pijejo radi francoske pijače. Najraje imajo šampanjec Dom Pérignon in Moët & Chandon, šele na tretjem mestu pa priljubljenosti je vino Ferrari, ki ga proizvajajo na Južnem Tirolskem.

Anketa, ki so jo izdelali po naročilu podjetja Dom Pérignon, pa je imela še eno vprašanje. Intervjuvance so spraševali, kaj je po njihovem mnenju najpomembnejše v življenju. Velika večina intervjuvancev je na to vprašanje odgovorila, da je najpomembnejše, da se dobro počutimo, da imamo urejene družinske odnose, da imamo primerno razporedeno mrežo prijateljev. Vse to pa si lahko privoščimo tudi, če ne spadamo v kategorijo luksuznih potrošnikov.

Mara Petaros

Euroservis Delavnica o evropskem programu Kultura 2000

Za mednarodne kulturno-umetniške projekte z evropsko razsežnostjo

Euroservis je sredi aprila organiziral v prostorih Sveta slovenskih organizacij v Trstu delavnico o evropskem programu Kultura 2000. Delavnico je vodila Marcella Mondini, vodja info točke za program Kultura 2000 v Italiji. Cilj programa je spodbuditi sodelovanje med evropskimi kulturnimi izvajalci in tako prispevati k oblikovanju skupnega evropskega kulturnega prostora. S tem namenom sofinancira program mednarodne kulturno-umetniške projekte z evropsko dimenzijo. Kultura 2000 podpira inovativnost, ustvarjalnost in mobilnost v kulturi, odprtost in transnacionalno širjenje umetnosti in kulture, medkulturni dialog in vzajemno spoznavanje kulture in zgodovine evropskih ljudstev. Pri tem program razume kulturo kot pomemben dejavnik družbene integracije in družbeno-ekonomskega razvoja. Projekti, ki zagotavljajo dejansko evropsko dodano vrednost, so tisti projekti, katerih cilji, metodologija in narava sodelovanja stremijo k preseganju lokalnih, regionalnih ali nacionalnih interesov in težijo k razvoju sinergij na evropski ravni.

Program obsega različne akcije (Akcija 1, 2), za katere veljajo različna merila in po-

LETNE PROJEKTE. Gre za projekte, ki dolgoročno krepijo sodelovanje med kulturnimi izvajalci in s tem ustvarjajo trajan krepitevni učinek na evropski ravni. Projekt traja najmanj 24 ter največ 36 mesecev in mora vključevati najmanj pet (5) soorganizatorjev (vključno s prijaviteljem) iz najmanj 5 različnih držav, udeleženih v programu. Zahtevana finančna podpora Skupnosti mora presežati 50.000 evrov in ne sme biti višja od 300.000 evrov letno ter ne sme presežati 60% celotne vrednosti projekta. Prijavitelji (vodje projektov) in soorganizatorji enoletnih in večletnih projektov morajo biti javne ali zasebne kulturne organizacije, katerih dejavnost je pretežno na področju kulture in ki imajo sedež v eni od držav udeleženek programa. Sodelujoče države so: 25 držav EU, 3 države EGP/EFTA (Islandija, Liechtenstein in Norveška) in 2 državi kandidatki (Bolgarija in Romunija). Delavnice so se udeležili predstavniki različnih kulturnih in športnih zamejskih in italijanskih organizacij. Kdorkoli bi želel dodatne informacije o programu KULTURA 2000 oz. kdorkoli bi se rad prijavil na program, se lahko javi na EU-ROSERVIS, ul. Cicerone 8 - 34133 Trst - tel. 040 6724860.

Zamolčane zgodbe počasi prihajajo na dan

Moj maj 1945

V teh dneh se spominjamo dogodkov ob koncu druge svetovne vojne. Ti spomini Slovence navdajajo z različnimi občutki: za ene so to dnevi zmagovalnosti, za druge dnevi grenkobe in žalovanja. Sama spadam med slednje - in to ne zato, ker se ne bi veselila propada fašizma in nacizma,

zadržano rekli, da se ga sicer spomnijo in da so ga poznali, vendar niti besedice več. Nobene dobre besede, ki bi mi potrjevala, da je moj oče vendar toliko žrtvoval za naš narodnostni obstoj, besede, ki bi mi vlivala zaupanje, ni bilo čutiti z nobene strani. Zato sem, sledeč bratovemu zgledu, o tem raje molčala in

pač pa zato, ker se je v tistih usodnih dneh za mojo družino in za ves slovenski narod mrtvaški ples šele začel. Fašizem in nacizem sta bila očitno uvertura v grozodejstva komunistične diktature. Naj bo ta zapis skromen prispevek k spomenu na razsežnost dogodkov iz tistega časa.

V vseh letih po vojni smo bili doma prepričani, da je moj oče maja 1945 postal žrtev nasilja jugoslovanskih oblast, a nisimo vedeli, kdaj, kako in kje ga je doletela smrt. Mama se je zaposlila kot uradnica na Primorskem dnevniku in kot vojna vdova je dobivala tudi majhno pokojnino od Italije. Prebivali smo v Barkovljah pri Trstu in midva z bratom sva bila vzgojena v slovenskem duhu.

O izginotju očeta sem v najstniških letih večkrat pisala v šolskih spisih, medtem ko moj brat Zorko tega problema nikoli ni omenjal. Tu pa tam sem imela tudi priliko srečati osebe, med temi tudi kakega profesorja na šoli, ki so očeta osebno poznali. Že ko so izvedeli, da sem hčerka Zorka Ščuka, so mi nekoliko

na tak način dolga desetletja tiho gojila pošten spomin na svojega očeta in njegovo čast. Moram pa priznati, da ni lahko, ko ne doživiš sočutja okolice ob tako tragični izgubi očeta.

Moj oče je bil zaradi antifašistične dejavnosti na drugem tržaškem procesu najprej obsojen na smrt, nato pa na do smrtno ječo. Po kapitulaciji Italije se je iz zaporja na Elbi vrnil v Trst, kjer je dočkal težko pričakovano osvoboditev. Ni je dolgo užival, ker ga je že po nekaj tednih varnostna služba jugoslovanske uprave v Trstu aretirala in poslala neznano kam. Skoraj petdeset let nisimo izvedeli nobene podrobnosti o očetovem izginotju. Nekaj podatkov o tem temnem času smo dobili šele po osamosvojitvi Slovenije; res, le nekaj podatkov, ker manjka še vedno zaključek očetove življenjske zgodbe, namreč kdaj, kako in kje so ga likvidirali. Bil je edini med obsojenci drugega tržaškega procesa, ki je končal svoje življenje kot žrtev komunističnih pobojev. Moje iskanje se še nadaljuje, ker upanje, da morda pridem

še do ostalih dokumentov, ni usahnilo. Občutek imam, da se odnos do te problematike začenja spreminjati, ker se o komunističnih likvidacijah vedno več govori tudi v medijih. Počasi torej zamolčane zgodbe prihajajo na dan. Te zgodbe so podobne moji, zavedam pa se, da se je slovenskim otrokom likvidirancev, ki so živeli v Jugoslaviji, godilo še huje, ker so živeli v komunističnem sistemu. Desetletja so bili zasramovani in zapostavljeni. Še venca na častnih pogrebih jim na primer ni bilo dovoljeno nositi!

Pravično bi bilo, da bi Slovenija obsodila povojne zločine in njihove storilce, saj se država ne more sproščeno in ustvarjalno napotiti v prihodnost, če ne prečisti svojega zgodovinskega spomina, če se ne spravi s sabo in mlademu rodu ne pove vse resnice o svoji preteklosti. Povedati mora resnico o komunistični revoluciji na Slovenskem (in v Jugoslaviji), ki je med vojno in po njej krvavo obračunala z mnogimi potencialnimi političnimi nasprotniki, med katerimi je bil tudi moj oče. Že od ustanovitve države se govori o 'spravi', a konkretnih korakov do njene uresničitve še ni zaznati. No, priznam pa, da sem verjetno lastno 'spravo' po svoje že dočakala, čeprav bolj v svojih mislih kot v resničnosti. Bilo je okoli leta '50, ko smo v povojnem času otroci iz Trsta zahajali v poletno kolonijo v Slovenijo. Tudi brat Zorko in jaz sva se znašla v koloniji v Ljubljani, na Viču. Tam je nanese, da smo imeli druženo z veliko skupino tamkajšnjih otrok na igrišču v Šiški. Spomnim se, da smo vsi skupaj plesali kolo. Ob tej priložnosti smo imeli tudi dvig slovenske zastave in voditelj shoda so iskali med otroki nekoga, ki bi mu dodelili to častno delo - izbrali so mojega brata. Prav gotovo je bil to zgolj slučaj. Toda, ko se zela sedaj spominjam, si mislim, da bi bilo lepo, če bi to ne bil le slučaj. In da bi bilo lepo, če bi takrat tisto ogromno igrišče zadisalo po lipah, po obžalovanju in po odpuščanju.

Marija Ščuka Kerže

Deveta številka otroške revije Pastirček

Ob lepotah pomladi se misel mudi pri Mariji

Pastirček se v majski številki veseli opojnega razcveta pomladi, ki svoj najlepši mesec posveča Božji Materi, "ki roža je med rožami", kot pravi majniška pesem. Njegov v čast vsak dan pod večer potekajo majniške pobožnosti, šmarnice, katerih so se včasih množično udeleževali odrasli in otroci. Pastirčkov urednik g. Marjan Markežič priporoča, naj otroci povabijo starše, da se skupaj odpravijo k šmarnicam. V cerkvi bodo slišali vrsto prelepih Marijinih pesmi. Pa še na nekaj opozarja g. Marjan: v maju pristopijo nekateri otroci prvič k obhajilni mizi. To srečanje z Jezusom naj jim da moči, da ne bodo nikdar zapustili nebeškega prijatelja, ki naj

kar prevzame otroško dušo. Zapis o Janezu Pavlu II. je Karol Paulin, četrtošolki OŠ F. Erjavca iz Štandreža, daroval naslov Pastirčkov časnika meseca. Iskrene čestitke!

Na zavzete in prizadevne risarje se Pastirček obrača ob razpisu natečaja za naslovno stran revije za šolsko leto 2005-2006. Vsa navodila so izčrpno napisana na 277. strani 9. številke. Otroci, kar veselo na delo, ker prispevki morajo prireditelju na ureadništvo do konca maja! Eno celo stran in 4 barvne fotografije zmagovalcev (OPZ Kraški cvet iz Doline, OPZ Ladjica iz Devina, Mladinska skupina Vrh sv. Mihaela, mladinski zbor E. Komel Gorica), namenja Pastirček 5. izvedbi revije Zlata grla, ki je

Cirilo. Odvrgli so jih nemarneži. Tudi Patek po svoje modruje o ekologiji in opozarja nanjo. Tiste, ki imajo radi pravljice, zgodbe, bo gotovo zanimalo nadaljevanje - izpod peresa Marize Perat - dogodivščin metle Pike, ki je prišla v dimnikarjeve roke. Barbara Rustja je med slovenske klasike tokrat postavila knjigo Brkonja Čeljustnik Bogomirja Magajne, ji pripisala križanko in še vprašanje za bistrje glave. Rubrika Kar lepo po vrsti bo enkratna spodbuda za boljše poznavanje Sv. pisma. Za brušenje jezikovnega znanja bo kot nalašč saljiva pesmica Jezikovanje. Za lepo obnašanje pri mizi pa je pravnjki zapis za mizo. V Mirkovem sadovnjaku je sadno drevje že vse v cvetju in Marko komaj čaka, kdaj bo lahko zobal češnje. Njegovega zvestega kužo Pazija je pritegnila sliva, ki so jo poznali že v pradavnini. Sedaj je znanih več sort različnih velikosti in barvnih odtenkov.

Stric Maks je svoja vnuka popeljal spet na Kras, v Štanjel, eno izmed najstarejših kraških naselij. Tam so občudovali grad s stalno razstavo Lojzeta Špacala, ozke uličice, Kraško hišo in Ferrarjev vrt, ki ga je uredil Maks Fabiani, načrtovalec tržaškega Narodnega in goriškega Trgovskega doma. Obiskali so še Tomaj, rojstno vas Srečka Kosovela. Rubrika Od tu in tam vodi bralca v velemeta in najmanjšo državo na svetu, Vatikan. Na sprehodu po travnikih pa se je Pastirček zazrl v pokalico in s pomočjo Ane Rupil in Danile Komjanc izčrpno orisal njene značilnosti in rabo. Na športni strani je opis plavanja, športa, ki so ga zelo cenili že Grki in Rimljani.

Iva Koršič

jih spremlja vse življenje. Ta mesec je tudi materinski dan. O njem govori pesmica Za praznik Zlate Volarič. Na praznik dela ali praznik sv. Jožefa delavca se nanaša barvna dopolnjevanje Karmen Smodič Vsi delavci sveta. Starši, bratci, sestrice, pa tudi štirinožni domači ljubljenci, izleti in gledališke predstave so priljubljena tema velikega števila pisemc Pastirčkove pošte, ki jo dopolnjuje 26 živopisanih risbic. Te izražajo otroško radost ob lepotah narave, ljubizen do doma in vsega,

svoj tekmovalni del letos doživela v Kulturnem centru Lojze Bratuž 10. aprila. Tudi ti mladi pevci bodo morda radi zaigrali na drgalo ali..., ki ga predstavlja Giorgina Piščanc. Najmlajši bralci se bodo zaustavili pri svetopisemski pobarvanki, ki prikazuje izgon iz raja. S pomočjo ilustracije Paole Bertolini Grudina bodo ugibali, kaj bo medo, ko bo velik. Pomagali pa bodo tudi škratku Kosmatu priti do smetnjaka, v katerega bo odvrigel vrečo smeti. Te je ogorčen pobral v gozdu z vilo

ČLOVEK JE PRISTAL NA LUNI? DA, DA, NEDVOMNO...

Kako se bo papež spopadel z relativizmom?

terijem svoje politične struje, bi morali na voliče v črni srjaci in zeleni kravati. Modni kreatorji in moda pa nas učijo, da se ti barvi ne ujemata najbolje. To je šele tragedija. In tako opevane vrednote, človekovo vodilo in oporna točka? No, v preteklih tednih se je o tem veliko govorilo. Predsednik republike Ciampi je že večkrat postavil ustavo kot alfa in omega za vsako vrednotenje družbene sedanosti in zgodovinske preteklosti, ki naj bi ju narod splošno sprejel. Ustavo, ki je nastala v duhu odpornosti in ima antifašistično temelje. Da, seveda. Toda, saj smo pred zakonom vsi enaki: nekateri sicer bolj enaki, drugi pa manj enaki. In če se to dogaja v navadni zakonodaji, predstavljajte si le, v kolikšni meri velja to za zakon vseh zakonov, za ustavo. Juventusovi navijači so zaradi napisa pro-

ti 25. aprila (temelju italijanske ustave) prislužili Moggiju 20.000 evrov kazni, triestinski navijači pa so s podobnim "navijaškim podvigom" svojemu predsedniku Bertiju priskrbeli samo za 5.000 evrov nepriljetnih skrbi. Upam, da Ratzinger ni vnet nogometni privrženec (čeprav glede na njegove bavarške korenine v to dvomim) in da ni spremljal dogajanja okoli petindvajsetoaprilskih napi-sov. Le kako bi sprejel sodni sklep "navijaško-zgodovinske zadeve", potem ko je samo nekaj dni pred tem izdelal pravo anatemo proti družbenemu relativizmu? Božja previdnost bi mu mogla priskočiti na pomoč, in to v izobilju. No, ja! Na slovenskih tleh se je boj proti nacifašizmu vedno slavil. Brez relativizma. Prepričani? Pred kratkim je podpredsednik Socialnih demokratov in akademski profesor

Igor Lukšič v zvezi s Tigrom (ki mu je bila posvečena glavna slovesnost ob slovenskem prazniku 27. aprila) dejal: "Ali je Slovenija s tem, ko je teroristično organizacija postavila v svojo gumbnico, napovedala izstop iz antiteroristične koalicije, ki je od leta 2001 ključna povezovalna koalicija v mednarodni skupščini?" Da, nedvorno. Slovenija bo v naslednjih mesecih postala novo tajno skrivališče Osama bin Ladna. Treba bo samo spremeniti ime ljubljanske mu nakupovalnemu središču BTC, da bi ga Osama ne zamenjal za WTC. Tigr = teroristična organizacija. Očitno antifašistične vrednote na veliko "kraljujejo" v vodstvu stranke, ki se je razglasila za edino levo slovensko parlamentarno stranko, seveda pomonsko na svoje antifašistične korenine. Relativizem? Da, ponovno. Še dobro, da papež v bližnji prihodnosti ni programiral nobenega potovanja po Sloveniji.

Andrej Černič

NOVI
GLAS

Glavni urednik Andrej Bratuž - Odgovorni urednik Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredišтво v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it

Uredišтво v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

Tisk: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l.,
Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD,
tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

Letna naročina: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov,
inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

Oglaševanje: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica,
ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452,
iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska
v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03
(varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za
osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko
brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov,
ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

To število smo poslali v tisk v torek, 10. maja, ob 14. uri.

Slovenska zamejska skavtska organizacija / Obljube v Doberdobu

Skupno jurjevanje dokaz življenjskosti

Kremenjak v Jamlje, saj jih je nenadna ploha, ki se je vsula iz neprijaznega oblaka, premočila do kosti. No, Murphyjevi zakoni (ali, natančneje povedano, Fantozzijev uradnikov oblaček) delujejo. Preverjeno. Jurjevanje se je s Skavtsko pesmijo in molitvami vseh vej začelo v skupnem velikem zboru. Besedo sta prevzela deželna načelnika Franc Biancuzzi - Zamišljeni nosorog in Katja Tommasi - Srčkana

Slovenska zamejska skavtska organizacija je v nedeljo, 8. maja, praznovala pomemben dogodek, ki je sicer vsakoletna zvezda stalnica na nebu mnogovrstnih in vsestranskih pestrih skavtskih dejavnosti na Goriškem in Tržaškem, a je zato še toliko pomembnejša. Gre namreč za jurjevanje, praznovanje goda sv. Jurija, zavetnika vseh skavtov, ki je hkrati svečan trenutek, ko se v skavtske vrste sprejmejo novi člani, volčiči in volkuljice ter izvidniki in vodnice.

Letošnje jurjevanje je bilo posebej slovesno, saj je bilo po letu 2001 prvo, ki sta ga skupno organizirali goriška in tržaška pokrajina. Hkrati je bila to primerna priložnost za napoved novega zamejskega Jamboreeja, ki se načrtuje za poletje 2006. Celodnevna slovesnost bi morala po prvotnih načrtih potekati na gmajni med Doberdobom in Jamljami pri Doberdobskem jezeru, a so se morali zamejski skavti že kmalu po začetnem zboru preseliti v prostore kulturnega društva

mravlja. Poudarila sta pomen, ki ga za vse skavte nosi sv. Jurij. Njegovo bojevanje z zmajem lahko namreč aktualiziramo v bojevanje vsakega človeka z lastnimi težavami in temnimi stranmi. Skavt pa mora biti v tem podoben sv. Juriju: pogumno se mora nevšečnostim postavljati po robu in jih z vztrajnostjo in marljivostjo premagovati. Po deželnih načelnikih sta zamejske skavte pozdravila še načelnika slovenske organizacije ZSKSS Primož Ferjančič in Ana Kočevar. Skavtska "karovana"

se je medtem že preselila v Jamlje in se tam, na dvorišču kulturnega doma (dež je medtem seveda že prenehal), razdelila po pokrajinah in skupaj s starši, prijatelji in ostalimi skavti praznovala najpomembnejši trenutek za vse mladiče veje volčičev in volkuljic in novince veje izvidnikov in vodnic. Najmlajši, osnovnošolci, so prvič izrekli obljubo in tako vstopili v veliko skavtsko družino, v svet džungle, v katerem živijo volčiči in volkuljice. Večina starejših, srednješolcev, je z obljubo le potrdila željo, da bi nadaljevala skavtsko pot v veji izvidnikov in vodnic, saj je pred tem skavtizem že spoznala v mlajši veji VV. Za goriško pokrajino je tako skupno obljubilo 17 volčičev in volkuljic ter 11 izvidnikov in vodnic, v tržaškem taboru pa se veselijo 10 novih članov veje VV in 27 novih IV. Poleg tega sta ob vstopu v klan (veja RP) obljubila tudi dva novince. Obred obljub je razumljivo eden od najpomembnejših trenutkov v letu, saj je prihod "novih, svežih sil" v skavtsko organizacijo pomemben dokaz o življenjskosti organi-

zacije same, ki pokriva celotno območje obeh pokrajin. Sv. maša je po slovesnem sprejemu novih članov vodil pater Mirko Pelicon (Pobožni orel), deželni cerkveni asistent skavtske organizacije. Blagoslov rut, ki so jih prejeli novo-

ljubeznijo v srcu lotimo vsake stvari, vse od nalog skavtskega voditelja do vloge starševstva. Brez ljubezni se namreč vsaka stvar izvotli in to negativno deluje pri vsakem človeku. Zadnji del jurjevanja je bil sprostitelna značaja. Najprej

pečeni skavti, je bil uvod v mašni obred, ki so mu glasbeno podlago ustvarjali akordi kitar in skavtske mašne pesmi. P. Pelicon je v pridigi omenil, kako pomembno je, da se z

so si vsi udeleženci odpočili ob slastnem skavtskem kosilu. Poverjenika za usposabljanje voditeljev sta medtem zbrala vse pripravnike, njihove mentorje in stegovodje ter orisala proces in nov pravilnik, ki določata pogoje in obveznosti vseh pripravnikov na poti do voditeljskega imenovanja. Popoldanski del na Jameljskem se je sklenil z igrami po vejah. Volčiči in volkuljice so se v mešanih skupinah pomerili v različnih igrah in ob koncu skupaj iskali zaklad, ki ga je na bližnjem travniku izgubil gusar Filibust. Zaboj s sladkim zakladom (čokolada in bonboni) je bil primerna nagrada za trud, ki so ga najmlajši vložili v radovedno iskanje. Izvidniki in vodnice so se po četah pomerili v spretnostnih preizkušnjah, ki so tipične za omenjeno starostno vejo. Najstarejša veja roverjev in popotnic se je najprej zbrala ob odlomku iz Sv. pisma ter ob njem razmišljala in se nato sprostita ob igranju tipično skavtske igre roverček. Pristrčno skupno srečanje se je sklenilo s tabornim ognjem. Škeči, pesmi, igre in bansi so zaposlili vse prisotne skavte, starše in prijatelje vse do poznega popoldneva, ko je odbila ura za čas odhoda. Pesem slovesa, ki je zadonela na koncu, pa je tokrat zvenela le kot pristrčen na svidenje na bližnjih poletnih taborih.

Navihani tiger

Novo pri Goriški Mohorjevi družbi

Nova študija Tatjane Rojc osvetljuje nekatere vidike slovenskega pesništva, v katerem sta prav France Prešeren in Srečko Kosovel dva najbolj razpoznavna mejnika, ki slovensko poezijo povzdigneta na raven evropskega miselnega in umetniškega dogajanja.

Cena knjige 10,00 evrov

TATJANA ROJC
POGLEDI NA NOVE
RAZSEŽNOSTI
SLOVENSKEGA PESNIŠTVA
OD PREŠERNA DO KOSEVELA

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

Dobite jo v vseh slovenskih knjigarnah in na sedežu Goriške Mohorjeve družbe, Travniki 25 v Gorici.

SKUPNOST DRUŽIN SONČNICA

v sodelovanju z SOMPVD Vesela pomlad - Zakonsko skupino Trst - Zakonsko skupino Opčine

VLJUDNO VABI NA JUBILEJNI 10. DAN DRUŽINE 15.5.2005 NA OPČINAH

9.00 sv. maša v župnijski cerkvi na Opčinah
10.00 zbor v Marijanišču na Opčinah, Dunajska cesta-Strada per Vienna 35
10.30 začetek velike družinske igre po kraških poteh
13.00 skupno kosilo v Marijanišču
Sledi nastop Mlajše mladinske pevske skupine Vesela pomlad in igrice Slovenskega odra iz Trsta "Stara hiška, hruška, buška in zlato pero".
Povezuje in animira Sten Vilar.

VPISOVANJE

Gorica: tel. 0481 536455 (urad SSO), 0481 30463 (Andrej Fajt)
Trst: tel. 040 214735 (Marija Štekar), 040 213249 (Nataša Sosič)